

The University of Chicago

THE LATINITY OF THE *EPISTOLAE*
OF HRABANUS MAURUS

A PART OF A DISSERTATION SUBMITTED
TO THE FACULTY OF THE DIVISION OF THE
HUMANITIES IN CANDIDACY FOR THE
DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF LATIN LANGUAGE
AND LITERATURE

1934

By
EDGAR CARL REINKE

Private Edition, Distributed by
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARIES
CHICAGO, ILLINOIS

1936

The University of Chicago

THE LATINITY OF THE *EPISTOLAE*
OF HRABANUS MAURUS

A PART OF A DISSERTATION SUBMITTED
TO THE FACULTY OF THE DIVISION OF THE
HUMANITIES IN CANDIDACY FOR THE
DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF LATIN LANGUAGE
AND LITERATURE

1934

By
EDGAR CARL REINKE

Private Edition, Distributed by
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARIES
CHICAGO, ILLINOIS

1936

PART ONE - VOCABULARY

New Words and Forms (not found in Forcellini)

The number of new words is small. Most of the words in the list that follows are words that have changed their declensions, that have been formed by juxtaposition, or that are new compounds of familiar words.

arbitris, for the usual arbiter, which is given by one of the manuscripts, 471,36: quasi arbitres praesideant.

N.-W.; DuC.¹

archicapellanus, a Greek derivative, "archchaplain," 402,6: Hildwino archicapellano Hrabanus optat salutem. DuC., s. v. capellanus.

assuetissimus, the superlative degree of the adjective assuetus, 423,4: populum in confessione nominis Dei assuetissimum.

castrametatura, "bivouac," 397,36: singularum tribuum castrametatura.

celsithronus, a Greek derivative, "He of the lofty throne," of God, 501,5: tibi celsithronus prestabit tempora leta. F., Glossarium.

celsitonans, the equivalent of altitonans, 501,29: maiestas celsitonantis. F., Glossarium; DuC.

certitudo, "certainty," 401,13: de cuius diei certitudine. F., Glossarium; Thes.

¹The significance of the abbreviations used for works cited in this thesis can be determined readily by referring to the Preface. The abbreviation C.G.L. stands for the Corpus Glossariorum Latinorum of Löwe-Götz.

conlevita, an Hebraic derivative, "fellow-priest," 381,7:

fratri et conlevitae, Hattoni, salutem. F., Glossarium;
Thes.

director, "guide," 382,7: tu illum ammonendo eius es direc-
tor. Thes.

econtra, a preposition, "against," 482,26: scripsit econtra
capitula calumniantium Gallorum. N.-W.; Ronsch, Italia
und Vulgata.

explanatiuncula, "a small commentary," 443,4: explanatiun-
culas historiarum Hester, Iudith ... ; cf. 427,7.

fervide, "passionately," 479,35: qui fervide paenitentiam
de peccatis suis gerit. F., Glossarium; Thes.(Rufin.;Aug.).

honorificatio, "act of honoring," 404,32: honorificatio
parentum. F., Glossarium; DuC.

incestuosus, "incestuous," 507,12: grande facinus cuiusdam
hominis incestuosi; cf. 451,1; 451,13. H.; G.(Hil.; Firm.
Mat.; Greg. M.; Paul. Diac.).

interno, "internally," 382,29: in laudem sanctae crucis
quae columna est caelestis aedificii, in qua videlicet
constructa est domus Christi ipsi arbitri interno.

martyrologium, a Greek word, "martyrology," 502,41: incipit
prologus de martyrologio; cf. 502,44. DuC.

meditator, "meditator," 394,13: legis Dei intentus meditator
existe. G.(Ambr.; Paul. Nol.; Aug.).

metropolitanus, a Greek derivative, "a metropolitan," 434,
27: metropolitani et episcopi atque corepiscopi. H. and
G. cite an example from Sidon.; F. gives the same example
(in the accusative), but regards the gender as neuter.

novum, in the phrase de novo, "anew," 403,3: ubi iuxta sen-
sus eorum similitudinem de novo dictavi. W.-H. s.v.

denuo.

perspicacia, "perspicacity," 515,4: cum perspiciam sensus etiam vestri perspicaciam.

preceps, "precipice," 494,43: in precipitem pedem ponit.

For the form cf. G.G.L. IV,156,34 - praecipitem: levitatem furiosi.

presumptiose, "presumptuously," 495,11: incaute disputare et presumptiose contendere. This form is read today in a passage of Sidonius where F. gives praesumptuose.

profectuosus, "beneficial," 402,9: cum venerationem tuam pluribus profectuosam esse compertum habeamus; cf. 387,18. DuC.

punctus, "mark of punctuation," "abbreviation," 383,27: non recorder alicubi me facisse in ipsis versibus punctos; cf. 383,23. F., Glossarium; DuC.; G. (Grom.; Boeth.).

refugio, with the form refugierunt in the third person of the plural of the perfect indicative, 499,36: proferre quod sancti doctores ab initio semper refugierunt scribere atque predicare.

reordino, "re-ordain," 431,29: cogitavi quod quidam eorum reordinaret illos qui ab corepiscopis ordinati sunt. DuC.
reum, a neuter noun, 480,13: aliquis quaerendum putat quomodo sit reum pecus cum sit nec ullo modo legis capax.

strenuosissimus, "very active," 469,28: in cultu Christianae religionis strenuosissimo Hludowico regi salutem; cf. 465,23. There is no sure example of strenuosus extant, but the meaning of the superlative in the Epistolae is clear. F., Glossarium; G.G.L.

subternecto, "join," 383,21: subternectens expositionem eius simul et versus; cf. 420,3.

Unusual Words and Forms (rare in Classical Latin or found only in Late Latin; found in Forcellini).¹

A. Nouns

1. Ecclesiastical

- abominatio, 480,15: neque humano usui sunt digna (sc. pecora), ubi abominatio claret maxima. F.2 (Tert.; Itala; Lact.; Serv.; Hier.; Aug.).
- altissimus, of the Lord, 399,35: executor preceptorum altissimi; cf. 400,2. F. 18 (Comm.; Ambr.; Hier.; Paul. Nol.; Aug.; Avell.).
- beatitudo, 437,18: in caelesti beatitudine sine fine letetur; cf. 478,6; 489,40; 500,25 et pas. F.1 (Cic.; Apul.; Lact.; Chalc.; Hilary; Aug.).
- benedictio, 406,22: cui paterna benedictio pleniter perveniebat; cf. 406,12; 457,27. F.9 (Apul.; Tert.; Itala; Hier.; Sulp. Sev.; Leo M.).
- communio, a) "association" with Christians, 497,33: non laudo ut ei tribuatur communio; cf. 487,23 et pas. F.3;
-

¹The list of authors cited is not necessarily complete, but for the most part the order is chronological. The categories of the following sections are not perfectly arranged, as the same word may sometimes be classified in two or more ways (e.g. a word may be rare and found with new meaning in Hrabanus; in this case it appears under the section called New Meanings). Quotations from sources have not been considered. Foreign words and derivatives are grouped in a separate section below. F.1, 2, 3, etc. stand for the numbers for the definitions in Forcellini; when no number follows F., the indication is that there is only one definition for the word in question in Forcellini. The difference between the designations ecclesiastical and non-ecclesiastical in the following sections is determined for the most part by the significance of the word in question; for example, if a word is used by secular writers, but is found with ecclesiastical coloring in Hrabanus, it is listed under the heading Ecclesiastical.

- b) "sacrament of the communion," 433,14: ut gratiam sacrae
communione accipiant diaconi post presbiteros. F.4 (Cic.;
Sen. contr.; Vell.; Tac.; Tert.; Iren.; Aug.).
- concupiscencia, 512,2: de concupiscenciis carnalibus; cf.
491,37. F. (Tert.; Hier.; Vulg.; Paul. Nol.).
- confrater, 514,32: per temetipsum et tuos confratres. F.
(Aust. hist. Datian.).
- conminister, 437,3: commilitones ac conministros omni honore
dignos arbitretur. F. (Hilary; Mar. Merc.; Cassiod.;
Avell.).
- compassio, 449,20: nec ullam compassionem habuerit de animae
suae ruina. F.2 (Tert.; Hilary; Ambr.; Rufin.; Caes.
Aur.; Cassiod.).
- conpunctio, 451,24: in conpunctione lacrimarum; cf. 451,22.
F.2 (Tert.; Itala; Hier.; Vulg.; Salv.; Fulg.).
- consecratio, 433,42: consecrationem episcopalem habere; cf.
433,41. F.8 (Cic.; Tac.; Suet.; Vulg.; Leo M.; Inscr.).
- contritio, 454,26: cordis contritionem. F.2 (Itala; Lact.;
Hier.; Aug.; Caes. Aur.; Emod.).
- creatio, 394,15: per rerum creationem. F.1 (Cic.; Papin.;
Hilary; Vulg.; Heges.; Leo M.).
- creator, 460,34: Deus vero solus unus creator est; cf. 473,
10; 466,23. F.1 (Cic.; Ov.; Tert.; Vulg.; Cod. Iustin.;
Maximin.).
- creatura, 473,10: quicquid naturaliter subsistit, est
ab eo condita creatura; cf. 466,22; 473,15. F.2 (Tert.;
Itala; Hier.; Vulg.; Rufin.; Philastr.).
- deitas, 499,27: trinam et unam deitatem. F. (Itala; Rufin.;
Prudent.; Aug.; Gennad.; Fulg.).
- discipulatus, 381,23: Jesus Christus pacem qui hanc suos

filiolos quasi quoddam signum discipulatus sui inter homines habere decrevit. F. (Tert.; Rufin.; Paul. Med.; Cassian.; Cassiod.; Virg. Gramm.).

dominica, "Sunday," "the Lord's day," 506,5: usque ad quintam decimam dominicam post pentecosten. Extension of F.6 (Ambr.; Bened.; Cass. Arel.; Cassian.; Rustic. Synod.).

excommunicatio, 463,6: de paenitentia seu excommunicatione; cf. 412,27. F. (Aug.; Gest. coll. Carth.; eccl. writers).
fornicatio, 463,10: in furto atque fornicatione; cf. 510,6.

F.2 (Tert.; Itala; Hier.; Vulg.; Aug.; Greg. Tur.).

humiliatio, 447,32: cum paenitentiae humiliatione. F. (Tert.; Ambr.; Vulg.; Rufin.).¹

induratio, 493,2: de induratione cordis Pharaonis. F. (Rufin.; Philastr.).

inpositio, 452,36: per inpositionem manus episcopalis unctione sacri crismatis; cf. 433,39; 453,39. F.3 (Varro; Hier.; Vulg.; Aug.).

inproperium, 417,18: salubre consilium sine aliquo inproperio peccati sui dedit. F. (Lact.; Vulg.; Cassiod.; Gloss. Philox.; eccl. writers).

invocator, 434,2: ad quid invocatur Spiritus sanctus ab episcopo ordinatore, si ipse invocator et ordinator post consecrationem mox reprehenderit? F. (Cod. theod.).

iustificatio, 404,15: quod falsa iustificatio nihil prosit sed maxime obsit abutentibus ea; cf. 413,29. F.1 (Vulg.; Aug.; Salv.; Gloss. Philox.; eccl. writers).

longanimitas, 415,31: exemplo longanimitatis et patientiae

¹Lowe, Prodr., p. 131.

- suas. F. Vulg.; Aug.; Cassiod.; S.S. vers. vet.).
- mediator, 455,33: mediator Dei et hominum; cf. 472,4. F.3
Apul.; Tert.; Lact.; Vulg.; Prudent.; Aug.).
- missa, 452,7: missas cantare; 385,34; 452,7. F.18 (Ambr.;
Aug.; Cod. Theod.; Cassian.; Alcim. Avit.).
- oblatio, 447,36: oblationem offerat Deo; cf. 398,2;
382,23. F.4 (Apul.; Ulp.; Eumen.; Ambr.; Vulg.; Isid.).
- ordinator, 434,2: ad quid invocatur Spiritus sanctus ab epis-
copo ordinatore, si ipse ordinator post consecratio-
nem mox reprehenderit? F.3 (Sen. f.; Apul.; Hilary; Ambr.;
Vulg.; Aug.).
- paenitudo, a) 451,35: alii de huiusmodi sceleribus iu-
dicaverunt paenitudinem explendam. F.1;
b) with ago, 404,16: pietas divina paenitudinem agentibus
veniam tribuat; cf. 413,40. F.2 (Itiner. Alex.; Auson.;
Pacat.; Ambr.; Rufin.; Cael. Aurel.).
- passio, a) "passion" of the Lord, 401,5: adventum, predica-
tionem, passionem, triumphum atque victoriam F.2;
b) "martyrdom" of the Saints, 432,33: post passionem Petri.
F.3 (Tert.; Firm. Mat.; Pallad.; Veg.; Prudent.; Maximin.).
- peccator, 510,1: peccator et servorum Dei vilissimus servus;
cf. 499,16. F. (Tert.; Lact.; Vulg.; eccl. writers).
- perditio, 495,4: nec (sc. Deus) in perditione morientium le-
tatur; cf. 460,8 et pas. F.3 (Lact.; Vulg.; Alcim. Avit.;
Gloss. Philox.).
- predestinatio, 491,35: quia predestinatio Dei me facit ad
vitam aeternam pervenire; cf. 489,7. F. (Hilary; Aug.;
Prosp. Aquit.; Boeth.; Fulg.).
- prescientia, 496,35: de prescientia Dei et predestinatione;
the same expression, 490,32; cf. 482,4. F.1 (Tert.; Vulg.;

Mart. Cap.; Aug.).

reclusus, of a monk as a "recluse" in the monastery, 498,4:
illum libellum quem ad simplices et ad reclusos dic-
tastis; cf. 490,14. F.4 (Concil. Aurelian.).

regeneratio, 478,25: ad accipiendam sacri baptismatis rege-
nerationem. F.2 (Vulg.; Aug.).

resurrectio, 469,12: evigiles in resurrectione generali simul
cum electis Dei in vitam aeternam; cf. 456,6. F.1 (Vulg.;
Cypr.; Lact.; Aug.; Insc.).

revelatio, 438,38: expectantes supernam gloriam in revela-
tione domini nostri. F.3 (Tert.; Arnob.; Lact.; Vulg.;
Aug.).

salvator, 466,33: salvator noster pascha typicum cum disci-
pulis suis celebrans; cf. 513,19 et pas. F.2 (Lact.;
Hier.; Vulg.; Prudent.; Aug.; Mart. Cap.).

sanctificatio, 434,6: per verbum Dei omnis sanctificatio
adimpletur; cf. 395,13 et pas. F.1 (Tert.; Vulg.; Sidon.).

sollemnitatis, 490,13: adpropinquante paschali sollemnitatis.
F.1 (Gell.; Solin.; Auson.; Ammian.; Vulg.; Dig.).

temptatio, 488,22: pios de temptatione eripere; cf. 492,34
et pas. F.3 (Cic.; Liv.; Tert.; Vulg.; Aug.).

transgressio, 462,27: de diversis transgressionibus, in qui-
bus fragilitas humana divina praecepta transgreditur. F.4
(Auct. Her.; Cic.; Quint.; Ambr.; Vulg.; Aug.).

transgressor, 512,26: legislator transgressoribus mandatorum
Dei minatus est carnis mortem. F.1 (Tert.; Arnob.; Hier.;
Vulg.; Aug.; Alcim. Avit.).

Trinitas, 442,29: Trinitas et indivisa unitas; cf. 426,27 et
pas. F.3 (Tert.; Prudent.; Aug.; Cod. Iustin.).

vivificator, 462,5: ad Dominum vivum et vivificatorem omnium.

F.1 (Tert.; Aug.; eccl. writers).

2. Non-Ecclesiastical

adiutorium, 399,21: tuo de hoc maxime indigemus adiutorio;

cf. 389,14. F.1 (Asin. Poll. ap. Suet.; Vell.; Colum.;

Frontin.; Tert.; Vulg.).

adstipulator, 499,26: iuxta adstipulatorum eius traditionem;

F.3 (Cic.; Val. Max.; Gaius; Symm.; Macr.; Ennod.).

agnitio, 463,30: ad agnitionem veritatis pervenire; the same

phrase, 496,36; cf. 488,27; 495,5. F.1 (Cic.; Hyg.; Sen.

contr.; Serv.; Mart. Cap.; Cael. Aurel.).

allocutio, "discourse," 498,11: indignum sua allocutione; cf.

498,12. F.5 (Cat.; Quint.; Plin. ep.; Suet.; Hilary; Serv.)

angustia, in the singular, 469,34: grandis mihi questionis

in animo angustia versatur. F.6 (Cic.; Sall.; Plin. n.h.;

Tac.; Paulus; Vulg.).

antecessor, 503,2: quae scripta sive notata ab antecessoribus

in libellis repperi; cf. 431,29. F.6 (Auct. b. Afr.; Suet.;

Apul.; Cypr.; Vulg.; Cod. Iustin.).

assertio, 457,9: qui ipsam legis assertionem audeat reprehen-

dere. F.2 (Quint.; Suet.; Arnob.; Mart. Cap.; Cassian.;

Prisc.).

augmentum, 472,32: cum bono augmento. F.1 (Varro; Sen. suas.;

Pallad.; Symm.; Vulg.).

ausus, 443,27: quasi temerario ausu velim obfuscare.

F. (Petron.; Avien.; Symm.; Veg.; Aug.; Prosp. Aquit.).

cautela, 447,36: cautela erit in iudicio; cf. 398,18; 450,13.

F.1 (Plaut.; Apul.; Min. Fel.; Hilary; Hier.; Priscill.).

celsitudo, employed as a word of ceremonious address, 506,38:

cum vestra celsitudo hoc legere aut audire voluerit; cf.

420,26. F.2 (Vell.; Apul.; Itiner. Alex.; Hilary; Ammian.;

Aug.).¹

communio, "participation," 424,28: quia confectum opus habes, utere eo cum communione multorum; cf. 472,35. F.1.²

computus, "computation," 387,19: quibusdam de computo propositionibus. F. (Firm. Mat.; Rufin.; Fulg.; Auct. ap. Goes. Agrim.).

consanguinitas, 445,24: consanguinitas honoranda sit; cf. 446,35; 447,12; 457,26. F.2 (Virg.; Liv.; Gaius; Tert.; Hier.; Rufin.).

conscriptio, 505,21: conscriptionis ordinem servavi; cf. 382,2; 383,18. F.4 (Cic.; Vitruv.; Arnob.; Vulg.; Rufin.; Julian ap. Cassiod.).

consideratio, 449,33: consideratio debet esse pietatis. F. (Cic.; Vitruv.; Petron.; Gell.; Chalcid.; Boeth.).

contaminatio, 446,13: de contaminationibus gentium separare; F.1 (Itala; Arnob.; Firm. Mat.; Vulg.; Rufin.; Fulg.).

convocatio, 478,23: convocatio ad fidem Christi. F.1 (Cic.; Tert.; Itala; Vulg.; Aug.; Isid.).

cooperator, 399,36: cooperator sis apostolorum sanctorum; cf. 433,6; 509,5. F. (Apul.; Tert.; Ambr.; Hier.; Vulg.; Aug.).

correptio, a) "punishment," 468,22: post correptionem a Deo sibi inlatum; cf. 447,6. F.1;

b) "censure," "criticism," 498,8: post vestram sanam correptionem. F.2 (Vitruv.; Scrib. Larg.; Quint.; Vulg.; Mart. Cap.; Cassiod.).

¹Due to the highly formal style in which he has written the *Epistolae*, Hrabanus frequently addresses his correspondent with an abstract word of some complimentary quality; on the other hand, he sometimes refers to himself with an abstract word of deprecatory connotation.

²For other meanings of this word in Hrabanus, cf. pp. 4-5.

curiositas, 460,12: curiositas humana per daemonum fallaciam
illuditur. F. (Cic.; Apul.; Tert.; Vulg.; Aug.; Cassiod.).

dator, 439,4: studium ab omnium bonorum datore remuneretur.

F. (Plaut.; Virg.; Sil. Ital.; Tert.; Arnob.; Dracon.).

deceptio, 491,36: non est Deo deceptio hominis deputanda;

cf. 464,38. F. (Itala; Hilary; Tib. Don.; Hier.; Vulg.;
Aug.).

deceptor, 461,11: ita ut quaerant a deceptoribus hominum

salutem. F. (Sen. f.; Itala; Lact.; Hier.; Aug.; Isid.).

dehonestatio, 406,7: dehonestatio parentum. F. (Itala;

Tert.; Bachiar.; C.G.L.).

denominatio, 499,28: per illam novam denominationem. F.1

(Auct. Her.; Quint.; Boeth.; Cassiod.; Gramm.).

depositio, 514,15: de episcopi depositione atque restitutione;

cf. 467,5. F.5 (Quint.; Ulp.; Vulg.; Hier.; Rufin.; Mart.
Cap.).

destructor, 482,3: non destructor rectae fidei. F. (Tert.;

Lucif.; Hier.; Aug.; Leo M.; Cassiod.).

dilectio, 381,12: examinando quod dilectio vera commendat;

cf. 445,9; 448,18. F.1 (Tert.; Arnob.; Hilary; Hier.;

Vulg.; Ennod.).

discretio, 480,44: discretio mater est omnium virtutum; cf.

458,30; 480,43. F.2 (Quint. Declam.; Rufin.; Caes.; Paul.
Fest.; Tert.; Vulg.).

dispersio, 467,4: dispersio superbiorum. F. (Tert.; Itala;

Hilary; Vulg.; Aug.; Isid.).

dominatrix, 452,19: angelo ammonente ut fieret subiecta

dominatrici suae. F.1 (Cic.; Sen. f.; Ter. Maur.; Vulg.;

Ambr.; Prudent.).

efficacia, 434,30: si ipsam ordinationem suam nullam effica-

- tiam arbitratur habere. F. (Plin. n.h.; Ulp.; Tert.; Italia; Lact.; Vulg.).
- eminentia, 424,18: de eminentia sanctarum scripturarum. F.3 (Cic.; Vell.; Plin. n.h.; Gell.; Ulp.; Claud. Mamert.).
- essentia, 499,1: in una substantia et essentia; cf. 499,39; 500,4; 500,6. F.2 (Cic.; Sen. f.; Quint.; Tert.; Arnob.; Aug.; Prisc.).
- exaltatio, 467,5: humiliumque exaltatio praedicatur. F.2 (Tert.; Chalcid.; Vulg.; Paul. Nol.; Aug.; Gelas.).
- excerptio, 477,22: excerptiorem faciens de sanctorum patrum scriptis. F. (Gell.).
- executor, 399,35: esto devotus executor preceptorum altissimi; cf. 482,24. F.1 (Vell.; Suet.; Apul.; Ammian.; Ambr.; Cod. Iustin.).
- exercitium, 470,32: in litterarum exercitio; cf. 441,19; 471,15; 473,36; 515,28. F. (Sall.; Vell.; Gell.; Lact.; Vulg.; Macr.).
- expletio, 468,26: usque ad expletionem 70 ebdomadarum. F. (Cic.; Vulg.; Rufin.; Aug.; Primas.).
- expositiuncula, 422,34: decrevi expositiunculam nostram in librum Paralipomenon. F. (Hier.; Auct. comment. in Boeth.).
- expositor, 443,14: ex uno expositore et interprete divinarum librorum. F.2 (Quint. Decl.; Firm. Mat.; Aug.; Cassiod.; Eust.).
- expulsio, 466,30: Iudaicae perfidiae expulsio. F. (Cic.; Liv.; Lact.; Rufin.; Hegesipp.; Aug.).
- expulsor, 408,13: domini sui interfectorem fratrisque eius expulsorem. F. (Cic.; Nep.; Aug.).
- exsolutio, 399,17: haec operosa res indiget exsolutione; cf. 395,32. F.2 (Capito ap. Fest.; Dig.; Iren. Lat.).

foetor, 420,11: sordidus foetor pellitur arte procul.

F.2 (Cic.; Cels.; Colum.; Vulg.; Paul. Nol.; Cassiod.).

generalitas, 446,15: ipsam generalitatem formae in 12 species

subdivisit. F. (Ael. Don.; Symm.; Serv.; Tib. Don.; Mart.

Cap.; Ennod.).

generatio, 455,26: quota generatione se nuptiis copulare; cf.

445,9; 450,6 et pas. F.4 (Cels.; Plin. n.h.; Lact.; Ambr.;

Vulg.; Aug.).

habitaculum, 515,13: de habitaculo (sc. animae), hoc est

corporis possessione. F.2 (Gell.; Pallad.; Pacat.; Ammian.;

Vulg.; Prudent.).

honorificentia, 469,32: quid honorificentiae vestrae gratum

exhibeam; cf. 419,46. F.2 (Arnob.; Vopisc.; Symm.; Ambr.;

Aug.; Serr. h. Aug.).

immolatio, 466,34: in immolatione agni; cf. 395,6. F. (Cic.;

Quint.; Tac.; Aug.).

impossibilitas, 506,15: quod mihi impossibilitas denegavit;

cf. 431,4. F. (Apul.; Tert.; Cassian.; Salv.; Petr. Chrys.)

incantatio, 455,28: incantationibus daemoniis homines fal-

lere; cf. 458,31. F. (Tert.; Acro; Porphyry.; Firm. Mat.;

Vulg.).

incautela, 447,26: melius est ut minus toleretur scandalum,

quam maximum propter incautelam efficiatur. F. (Salv.;

Facund.; eccl. writers).

inrepatio, 497,4: cum apostolus doceat hereticum hominem

post primam et secundam increpationem devitari. F. (Tert.;

Ael. Don.; Aug.).

indigentia, 388,30: sufficientiam suae indigentiae inveniat.

F. (Cic.; Chalcid.; Ambr.; Vulg.; Hegesipp.).

infestatio, 412,19: quatenus inproborum causa infestatio

- subvertere non praeualeat (sc. ius Domini); cf. 471,2.
F. (Tert.; Hegesipp.; Salv.; Cassiod.).
- infirmans, 487,15: sapiens medicus primum explorat egritudinem infirmantis. F. (Aug.; Sulp. Sev.; Maxim. Taurin.).
- ingeniolum, 515,15: quaedam vero ex proprii ingenio sensu addere curavi; 394,14 et las. F. (Arnob.; Hier.; eccl. writers).
- inmoderatio, 447,6: per inmoderationem correptionis peccati cumulus augeatur. F.1 (Cic.; Arnob.; Firm. Mat.; Ambr.; Aug.; Hegesipp.).
- innovatio, 447,3: ad innovationem generis et amicitiae. F. (Apul.; Tert.; Arnob.; Vulg.; Aug.).
- inobedientia, 398,10: ne forte inobedientiae nota inurerer; cf. 396,22. F. (Tert.; Hilary; Hier.; Aug.).
- instigatio, 447,16: libidine inflammatus per diaboli instigationem. F. (Auct. ad Her.; Gaius; Lact.; Aug.).
- intermissus, 467,36: ita ut per intervalla intermissus sit. F. (Plin. n.h.).
- invisibilia, "invisible things," 394,15: per rerum visibilium creationem invisibilium mediteris effectum. F. (Vulg.).
- iuramentum, 454,4: iuramentum in altari faciunt. F. (Paulus; Ammian.; Vulg.; Sulp. Sev.; Cod. Iustin.).
- iussio, 391,8: iussionibus tuis obtemperans; cf. 433,16. F. (Grom.; Modest.; Lact.; Chalcid.; eccl. writers).
- labium, 418,36: propter quae verba labiorum Dei, nisi quibus promittit patientibus vitam aeternam? F.1 (Plaut.; Ter.; Sil Ital.; Grom.; Lact.; Hier.).
- laesio, 390,1: ut sine laesione aliorum dicam. F.1 (Cic.; Papin.; Lact.; Firm. Mat.; Vulg.; Insc.).
- libitum, 458,22: iuxta libitum suum. F. (Tac.; Gelas.; Al-

- cim. Avit.; eccl. writers).
- maledictio, 406,10: maledictionem debitam in suo semine per-
ceperat; cf. 405,5. F.2 (Cic.; Arnob.; Vulg.).
- manifestatio, 473,7: historiae et allegoriae inveniret mani-
festationem. F. (Vulg.; Sulp. Sev.; Aug.; Gloss.).
- masculus, 480,17: de eis, qui commiscuntur pecoribus aut cum
masculis polluantur. F.1 (Plaut.; Liv.; Phaedr.; Vulg.).
- medela, 460,41: aegris praebere medelam. F.1 (Iust.; Gell.;
Apul.; Auson.; Quint. Declam.).
- medietas, 443,10: ad medietatem voluminis prophetici. F.1
(Cic.; Apul.; Tert.; Dig.; Pallad.; Cod. Theod.).
- meditatorium, 444,5: in meditatorio sedeo. F.2 (Hier.).
- mersio, 452,35: sub trina mersione baptizaverit. F. (Dionys.
Exig.; Gloss. Philox.).
- nativitas, 505,9: a nativitate Domini usque in pascha. F.
(Ulp.; Tert.; Arnob.; Vulg.; Insc.).
- negatio, 454,30: Petri negationem Deus indulsit. F.1 (Cic.;
Apul.).
- nuditat, 406,10: patris sui nuditatem conspiciens. F.1
(Tert.; Lact.; Vulg.; Sulp. Sev.; Aug.; Cod. Theod.).
- nuncupatio, 499,30: cur non sufficiat eis in nulla nuncupa-
tione omnipotentis Dei ita profiteri F.1 (Val.
Max.; Colum.; Plin. n.h.; Tac.; Auson.; Ammian.).
- obiectio, 482,27: contra capitula obiectionum. F.3 (Tert.;
Arnob.; Ambr.; Aug.; Macr.; Mart. Cap.).
- odoramentum, 395,13: ibi spiritalis unctionis et thimiamatis
odoramenta conficiuntur. F. (Colum.; Plin. n.h.; Vulg.;
Aug.; Cael. Aurel.; Insc.).
- offendiculum, 487,20: vide ne tua licentia offendiculum fiat
infirmis. F.2 (Plin. ep.; Cypr.; Vulg.; Paul. Nol.).

omnipotentia, 500,6: unum est naturae nomen quod dicitur
 Deus, vel substantia, vel essentia, vel omnipotentia
 Fl. (Claud. Mamert.; Prudent.; Aug.; Macr.; Eugipp.).

operatio, 478,18: ut quod professi sunt ore, exercerent in
 bona operatione. F.4 (Flacc.-Fest. s.v. privatae feriae;
 Plin. n.h.; Vitruv.; Lact.; Prudent.; Vulg.; Insc.).

opitulatio, 399,23: ... eius opitulatione nobis conferatur.
 F. (Ulp.; Arnob.; Vulg.; Aug.; Oros.).

pagella, 443,29: verba aut sensus in pagella consistunt. F.
 (Cic.; Hier.; Vulg.).

parcitas, 394,26: damnum pro parcitate nostra sentiamus.
 F.1 (Pub. Syr.; Sen. f.; Pallad.; Hier.; Macr.; Cassiod.).

parvitas, 476,43: prout parvitas ingenii sivit; cf. 515,5;
 443,3 et pas. F.2 (Cic.; Val. Max.; Plin. n.h.; Gell.).

paternitas, abstract for concrete used in ceremonious address,
 441,21: paternitas tua a nostra exiguitate dignata
 est quærere solatium; cf. 471,4. F.3 (Itala; Vulg.;
 Aug.; Dionys. Exig.; Isid.).

persecutio, 468,48: nec tribulatio hostilis persecutionis
 (sc. illius perfectionem) mutaverit. F.4 (Auct. ad Her.;
 Cic.; Apul.; Tert.; Vulg.; Cael. Aurel.).

persecutor, 415,28: pro persecutoribus suis exoravit. F.2
 (Lact.; Capitol.; Hier.; Vulg.; Prudent.; Sidon.).

plenitudo, 472,16: ad caelestis premii plenitudinem feliciter
 pervenire. F.2 (Auct. ad Her.; Colum.; Plin. n.h.; Quint.;
 Cassian.; Cassiod.).

pollutio, 450,34: quantum Domino displiceat omnis incestus
 et pollutio coitus illiciti; cf. 480,29. F. (Pallad.;
 Vulg.; conflict. de Deo trino et uno; ecol. writers).

possibilitas, 470,12: prout possibilitas sinit; cf. 505,11

et pas. F.1 (Arnob.; Pallad.; Ammian.; Vulg.; Oros.;

Mart. Cap.; Ennod.).

praecipitium, 447,17: in praecipitium mortis aeternae anima

dimergitur. F.1 (Plin. n.h.; Suet.; Lact.; Vulg.; Aug.;

Oros.).

praesumptio, 389,16: magis praesumptioni quam pietati

nostrum forsitan deputabunt laborem; cf. 499,31. F.4

(Iust.; Sen. f.; Quint.; Plin. ep.; Tert.; Sulp. Sev.).

prenotatio, 398,16: ea agnominis mei prenotatione depinxi.

F.1 (Ennod.; Facund.).

primatus, 437,35: non enim doctoribus de primatu

huius mundi certantibus tale praemium promittitur; cf.

381,13; 432,23. F.1 (Varro; Plin. n.h.; Vulg.; Rufin.;

Aug.).

primogenita, "birth-rights," 406,23: primogenitorum honorem.

F.5 (Vulg.; Aug.).

procinctus, 515,26: de procinctu militiae Romanae, qualiter

apud eos tyrones exercebantur; cf. 515,17. F.1 (Plin. n.

h.; Tac.; Gell.; Ulp.).

profugus, 463,27: tremens et gemens profugus. F.7 (Plaut.;

Sall.; Val. Max.; Mela; Val. Flac.; Min. Fel.).

prolixitas, 506,41: ne prolixitas fastidium pareret; cf. 430,

20 et pas. F.3 (Apul.; Dig.; Arnob.; Edict. Diocl.; Symm.;

Aug.).

pressura, 415,18: ut electos suos pressuram in mundo susti-

nentes consolaretur. F.7 (Colum.; Sen. f.; Frontin.; Suet.;

Tert.; Lact.; Greg. Tur.).

prosa, 384,12: metro et prosa; cf. 384,20. F.6 (Quint.,

saepa; Gell.; Apul.).

protectio, 512,25: eius misericordiam et protectionem inveni-

emus. F.1 (Quint. Declam.; Tert.; Dig.; Ambr.; Vulg.).

protector, 474,28: habet eum protectorem et adiutorem. F.1
(Tert.; Spart.; Ammian.; Vulg.; Cod. Theod.; Insc.).

proximitas, 446,14: ad proximitatem sanguinis; cf. 447,12.

F.3 (Ps.-Ov.; Vitruv.; Quint.; Frontin.; Apul.; Gaius).

puritas, 418,11: propter Dei amorem et conscientiae puritatem. F.3 (Capitol.; Arnob.; Pallad.; Symm.; Hier.; Vulg.).

pusillanimitas, 419,40: ne quis pusillanimitate deficiat.

P. (Lact.; Vulg.; Aug.; Cassian.; Arnob. iun.; Gloss. Gr. Lat.).

quaternio, 490,18: testimonia preteritorum patrum in quaternionibus suis collegit. F.2 (Edict. Dioclet.; Rufin.; Vulg.; Mart. Cap.; Cassiod.; Prisc.; Isid.).

rancor, 429,23: absque rancore tranquilla mente legat ea.

F.2 (Pallad.; Hier.; Aug.; Gaudent.; Ennod.).

rectitudo, 383,6: catholicae fidei rectitudinem semper desidero; cf. 383,5. F.2 (Iust.; Hier.; Aug.; Iustin.).

refrigerium, 381,10: laboris refrigerium. F.1 (Tert.; Cypr.; Vulg.; Aug.; Salv.).

remuneratio, 381,19: remuneratio perpetrati operis; cf. 400, 38 et pag. F. (Cic.; Macr.; Insc.).

remunerator, 474,29: boni studii fidelissimum remuneratorem.

F. (Tert.; Ambr.; Vulg.; Aug.; Cassiod.; Insc.).

reparator, 398,33: auctor et reparator salutis nostrae. F.2 (Stat.; Ambr.; Avien.; Serv.; Cassian.; Insc.).

repromissio, 398,4: ab Aegypto usque ad terram repromissionis. F.2 (Cic.; Tert.; Hilary; Vulg.).

responsio, 457,39: in hac responsione non potest rite reprehendi; cf. 479,24. F.1 (Plaut.; Cic.; Quint.; Gell.; Vulg.; Carm. de fig.).

restauratio, 514,22: quos Ebo post restaurationem suam consecravit. F. (Iulian.; Ulp.).

revelatio, 423,12: lex Dei spiritalis est, et revelatione opus est. F.2 (Tert.; Arnob.; Lact.; Vulg.; Aug.; Auct. vit. S. Cypr.).

rogatus, 402,18: opusculum, quod confeceram rogatu fratrum nostrorum; cf. 423,30. F. (Cic.; Insc.).

rumusculus, 389,4: vanos hominum rumusculos nihili ducimus. F. (Cic.; Hier.; Rufin.; Aug.).

sciolus, 477,22: quosdam sciolos me in hoc vituperasse; cf. 415,40; 481,27. F.1 (Arnob.; Hier.; Claud. Mamert.).

scrutator, 399,35: esto plus legis scrutator. F.2 (Iust.; Lucan; Stat.; Lact.; Vulg.; Aug.).

seductio, 491,36: seductio hominis et deceptio; cf. 391,16. F.3 (Cic.; Tert.; Lact.; Ambr.; Vulg.).

servitor, 388,3: servorum Christi servitor; cf. 391,7; 441,23. F. (Benedict.; Auct. sermon. ad fratr. in eremo; Insc.).

signaculum, 423,14: liber septem signaculis signatus. F.1 (Apul.; Ulp.; Novat.; Tert.; Hier.; Vulg.; Prudent.).

sospitas, 462,24: sanitas vestra sospitas est nostra; cf. 481,11. F. (Chalcid.; Symm.; Ammian.; Vulg.; Macr.; Cassiod.).

speciosa, "beautiful things" in Nature, 501,15: omnia vertuntur mundi speciosa per orbem. F.6 (Hor.; Liv.; Ov.; Tac.; Vulg.; Insc.).

sponsus, 478,2: quando sponsus (sc. ad nuptias) intraverit. F.9 (Cic.; Hor.; Titin. ap. Non.; Dig.; Isid.).

submersio, 395,5: Aegyptiorum submersionem. F.1 (Arnob.; Firm. Mat.; Chalcid.; Aug.; Gaudent.).

sufficientia, 388,29: sufficientiam suae indigentiae inveniat.

F. (Tert.; Vulg.; Aug.; Sidon.).

suggestio, 402,14: nos haec suggestio non parum sollicitos reddidit; cf. 491,38. F.3 (Quint.; Vopisc.; Symm.; Cael. Aurel.; Insc.).

suggillatio, "act of slandering," 389,6: haec non in eius suggillationem protuli. F.2 (Liv.; Val. Max.; Sen. f.; Plin. n.h.; Ulp.).

superfluitas, 394,29: superfluitati studere. F. (Plin. n. h.; Benedict.; Tabularium Dervensis Monasterii).

superliminaris, "titular," 390,14: sequens vero capitulorum ordo, qui minio sparsim in volumine conscriptus est, ad superliminarem paginam respondet. Extension of F.2 (Vulg.; Aug.).

temetipsum, 514,31: per temetipsum tuosque confratres; cf. 469,11 et pas. F.7 (Claud. Mamert.; Vulg.; Mamert. Claud.; Histor. de preliis).¹

transmigratio, 394,19: per patriarcharum transmigratio-
nem. F.1 (Vulg.; Prudent.; Oros.).

tribulatio, 468,45: illius prophetae perfectionem nec tribu-
latio hostilis persecutionis mutavit; cf. 418,34 et
pas. F. (Tert.; Hier.; Vulg.; Aug.).

tributor, 503,8: tributor salutis nostrae. F. (Apol.).

trinepos, 458,17: non enim hic de trinepote sive de trinepte
aut de trinepotis nepote aliquid dicitur. F. (Gaius; Pau-
lus; Isid.).

trineptis, 458,18: de trinepote sive de trinepte. F. (Gaius;
Paulus).

¹In CL. the enclitic met is found only in the oblique cases in the singular of the pronoun of the second person; cf. N.-W.

vaniloquium, 389,16: detrahentium atque insultantium non
curans vaniloquium. F. (Iren. Lat.; Vulg.; Aug.).
vaticinium, 502,6: Isaie prophetas vaticinium enodare. F.
(Not. Tir.; Plin. n.h.; Gell.; Lact.; Sulp. Sev.).
veneratio, 477,25: magistros aeclesias veneratione dignos;
cf. 448,26. F.1 (Cic.; Iust.; Val. Max.; Curt.; Quint.;
Plin. ep.).
versutia, 444,24: versutia perversorum seduci. F. (Liv.;
Apul.; Min. Fel.; Iuven.; Ambr.).
unitas, 434,45: unitas et concordia pacis; cf. 514,14. F.4
(Varro; Iust.; Cels.; Colum.; Sen. f.; Plin. n.h.; Tert.).

B. Adjectives

1. Ecclesiastical

abominabilis, 511,3: quam abominabilia sint coram Deo homicidia; cf. 409,33. F.2 (Philastr.; Itala; Lact.; Lucif.;
Hier.; Vulg.; Aug.; Salv.; Cassiod.).
carnalis, 512,2: de concupiscenciis carnalibus; 469,7. F.2
(Min. Fel.; Tert.; Itala; Hier.; Vulg.; Aug.; Dracont.).
humiliatus, 454,27: cor contritum et humiliatum. F. (Tert.;
Vulg.; Sidon.).
impiissimus, the superlative degree of impius, 460,37: ad
colloquium Saul impiissimi regis. F.1 (Auson.; Hier.;
Aug.; Cassian.; Salv.; Dig.).
paganicus, 478,15: in paganico errore conversantes. F.6
(Varro; Mart. Cap.; Salv.; Cod. Iustin.; Patrolog. Lat.;
Insc.).
peccatrix, "sinful," 436,22: peccatricem mulierem ad se accedere permisit. F.2 (Tert.; Vulg.; Prudent.; Aug.; Aloim.
Avit.; Emod.).
sacerdotalis, 509,8: ministerium sacerdotale agere; cf. 412,

27 et pas. F.3 (Vell.; Plin. ep.; Tert.; Cypr.; Ammian.;
Macr.; Insc.).

2. Non-Ecclesiastical

acceptabilis, 432,12: volens iuniores suos auditoribus acceptabiles reddere; cf. 501,27. F.1 (Tert.; Lact.; Ambr.; Vulg.; Aug.; Greg. Tur.).

amantissimus, "beloved," 419,32: amantissime domine; cf. 422,30; 448,14; 502,44; 506,1. F.3 (Cic.; Hyg.; Val. Max.; Fronto; Vulg.; Mart. Cap.).

anterior, 399,12: perspectis anteriorum librorum expositionibus; cf. 422,8. F.3 (Symm.; Ammian.; Hier.; Prudent.; Sulp. Sev.; Boeth.).

competens, 459,45: salutem a medico competente quaerere; cf. 506,7. F.1 (Gell.; Apul.; Arnob.; Itiner. Alex.; Ammian.; Gaudent.).

condignus, 505,37: vobis merces condigna recompensabitur; cf. 402,16 et pas. F. (Plaut.; Gell.; Apul.; Vulg.; Paul. Nol.; Cod. Theod.).

consputus, 415,27: consputus, spinis coronatus. F.1 (Iul. Val.; Hier.; Dial. advers. Lucif.).

corporalis, 513,21: ex visibilibus et corporalibus; cf. 394,16; 421,5; 395,3. F.1 (Sen. f.; Quint. Declam.; Gell.; Ulp.; Porph.; Vulg.).

crucifixus, 384,2: crucifixi regis offensam incurrens. F.1 (Quint.; Plin. ep.; Vulg.).

decentissimus, the superlative degree of decens, 422,37: obsequium vestro ordini decentissimum. F.1 (Sen. suas.; Sen. f.; Quint.; Aug.; Dionys. Exig.).

decoratus, 387,18: teque reddidit suo fulgore decoratum et proximis tuis profectuosum. F. (Cic.; Sil. Ital.; Eustath.);

Boeth.; Insc.).

delectabilis, 506,30: scribere quod delectabile foret. F.

(Prob.; Tac.; Apul.; Lact.; Ambr.; Vulg.).

desiderabilis, 429,9: desiderabili praesentia carui. F.1

(Cic.; Liv.; Tac.; Suet.; Vulg.; Cassiod.).

desideratus, 490,8: desideratissimo fratri salutem. F.1

(Cat.; Cic.; Iust.; Plin. n.h.; Plin. ep.; Quint.; Insc.).

dilectus, 395,28: dilectissime antestitum Freculfe; cf. 387,

16; 462,19 et pas. F.1 (Virg.; Hor.; Stat.; Suet.; Vulg.;

Claud.; Macr.).

docibilis, 497,29: ut Dominus tribuat ei cor docibile; cf.

438,45; 474,16. F. (Sen. f.; Tert.; Itala; Cypr.; Ambr.;

Hier.; Vulg.; Prisc.).

exuberans, 515,7: quo vestri ingenii fervor exuberantior

foret. F. (Pacuv. ap. Varro; Quint.; Ammian.).

famosissimus, 408,11: bella famosissima gloriosissimi Theo-

dosii. F.1 (Gell.; Apul.; Spart.; Lact.; Vulg.; Aug.).

finalis, 393,27: syllaba us finalis. F.2 (Papin.; Apul.;

Chalcid.; Symm.; Mart. Cap.; Boeth.; Gramm.).

honorandus, 487,34: honorando Hincmaro salutem. F. (Paul.

Nol.).

incorrectus, "not amended," 451,8: ne forte scelus incorrec-

tum ultio perpetua. F. (Ov.).

incorrigibilis, 498,6: de incorrigibili errore. F. (Sen. f.;

Ps.-Cassiod.).

incompactibilis, 514,13: immortales et incorruptibiles. F.

(Tert.; Lact.; Gloss.; eccl. writers).

indisciplinatus, 418,10: indiscipulatis et difficillimis

dominis obtemperare; cf. 418,7. F. (Cypr.; Vulg.; Aug.;

eccl. writers).

inmarcesibilis, "everlasting," 442,25: inmarcesibilem gloriae coronam. F. (Tert.; Vulg.; Paul. Nol.; Gloss.; eccl. writers).

inobediens, 481,37: predicatoribus evangelii homines inobedientes. F. (Vulg.; Aug.; eccl. writers).

inrationabilis, 480,8: cum animal rationale contra naturam inrationabili se commiscet animanti. F. (Cels.; Apul.; Iren. Lat.; Lact.; Ammian.; Mart. Cap.; Salv.).

inseparabilis, 499,39: Deus inseparabilis in divinitate unitatis. F. (Sen. f.; Gell.; Apul.; Aug.).

invisibilis, 513,21: invisibilem tam corporis quam animae sanctificationem. F. (Cels.; Tert.; Lact.; Chalcid.; Paul. Nol.; Aug.; Macr.).

irreprehensibilis, 457,38: irreprehensibilis in caeteris suis dogmatibus. F. (Tert.; Arnob.; Firm. Mat.; Vulg.; Cod.).

laetabundus, 415,37: chorum et simphoniam cum eo laetabundus celebravit. F. (Hyg.; Gell.; Hier.; Vulg.; Mart. Cap.).

modernus, 463,28: in modernis temporibus; cf. 423,34 et pas. F.1 (Ennod.; Prisc.; Cassiod.; Beda).

mundanus, 471,31: propter mundanam curam et saecularia negotia; cf. 449,3 et pas. F.5 (Ps.-Apul.; Capitol.; Chalcid.; Avien.; Cassiod.; Macr.).

occidentalis, 431,28: ex occidentalibus episcopis; cf. 446,25. F. (Plin. n.h.; Gell.; Firm. Mat.; Ammian.; Vulg.).

orientalis, 489,27: in capitulis sinodi orientalium patrum; 446,25; 458,10. F.1 (Iust.; Gell.; Capitol.; Treb. Pol.; Vopisc.; Pallad.).

pluralis, 500,3: divinitatis natura singulari numero designari debet, non plurali; cf. 500,1. F.2 (Quint.; Pompon. dig.; Arnob.; Gramm.).

- praefatus, 455,29: de praefatis nuptiis scribendum tibi esse arbitramur; cf. 396,28. F.2 (Paulus; Arnob.; Vopisc.; Auson.; LL. writers).
- praefinitus, 434,27: in numero praefinito patrum. F.1 (Gell.; Quint.; Plin. ep.; Suet.).
- presumptiosus, 443,24: nec me presumptiosum quisquam debet dicere. F. (Sidon.).
- proficiuus, 506,14: tam ad vestram quam ad vestrorum utilitatem proficiuum (sc. opus). F. (Cassiod.).
- prosaicus, 383,21: prosaico stilo. F.1 (Aero Hor. carm.; Venant. Fort.; Schol. Pers.).
- rationalis, 480,8: animal rationale. F.1 (Auet. ad Her.; Cels.; Sen. f.; Quint.; Vopisc.; Ambr.).
- reprehensibilis, 426,18: si quid reprehensibile (sc. repperias); cf. 425,4. F. (Lact.; Ambr.; Hier.; Vulg.; Rufin.; Salv.).
- repromissus, 398,7: ad repromissam in caelis patriam propere rare. F.2 (Cypr.; Vulg.).
- reverens, 442,19: reverentissime pater; cf. 385,11 et pas. F.4 (Prop.; Plin. ep.; Tac.; Suet.; Iustin. Aug. ap. Hormisd.; Facund.).
- ruralis, 393,22: in deserto rurali. F. (Calp. Flac.; Nemes.; Firm. Mat.; Ammian.; Macr.).
- seminarius, "for bearing seed," 460,29: quaedam occultae seminariae rationes; cf. 460,34. F.1 (Cato; Ambr.; Eustath.; Eugipp.).
- spontaneus, 447,35: spontanea voluntate; cf. 382,23. F. (Sen. f.; Arnob.; Veg.; Aug.; Macr.; Cod. Iustin.).
- sufficiens, 389,10: non tam plenam et sufficientem expositionem. F.1 (Liv.; Suet.; Tert.; Paulus; Chalcid.; Cass.).

Fel.).

superfluous, 513,19: superflua est questio; cf. 398,29 et pas.

F.5 (Sen. f.; Capitol.; Vopisc.; Eutrop.; Vulg.; Mamert.

Glaud.).

temporalis, 460,29: oportunitas temporalis. F.1 (Varro;

Quint.; Tac.; Ulp.; Lact.; Veg.; Prisc.).

triduanus, 454,29: triduanam paenitentiam. F. (Apul.; Hier.;

Paul. Nol.; Boeth.).

vaniloquus, 435,7: reprehensores hos et vaniloquos magistros.

F.1 (Plaut.; Liv.; Sil. Ital.; Auson.; Ambr.; Vulg.; Oros.).

venerandus, 384,13: venerandus vir Sedulius; cf. 396,13 et

pas. F. (Virg.; Ov.; Sen. f.; Plin. ep.; Eutrop.; Paul.

Nol.; Insc.).

visibilis, 460,32: praebere quasdam visibiles oportunitates;

cf. 513,21 et pas. F.1 (Plin. n.h.; Apul.; Tert.; Prudent.;

Aug.).

vituperabilis, 496,44: in omnibus vituperabilis inventus est.

F. (Cic.; Aug.; Cassian.; Cassiod.).

unanimis, 436,9: unanimes omnes sint in oratione. F. (Val.

Flac.; Auson.; Vulg.; Claud.; Sedul.; Anth. Lat.).

C. Verbs

1. Ecclesiastical

abrenuntio, 507,38: quod abrenuntiet saeculo. F.2 (Gramm.;

Itala; Arnob.; Hier.; Vulg.; Cassian.; Salv.).

beatifico, 474,42: maiestas omnipotentis Dei in caelesti reg-

no (sc. vos) gaudio beatificet. F.1 (Not. Tir.; Itala;

Iren. Lat.; Lucif.; Aug.; Vulg.; Cassian.).

benedico, 466,22: ad laudandum et benedicendum creatorem; cf.

406,17; 421,13. F.8 (Apul.; Tert.; Lact.; Hier.; Vulg.;

Ennod.; Insc.).

exalto, 467,7: humiles in gloriam exaltabuntur aeternam; cf. 419,37; 437,2. F.2 (Sen. f.; Colum.; Vulg.; Paul.-Fest.; Insc.).

excommunico, 458,8: ita decretum legitur de incestis ut excommunicentur. F. (Hilary; Hier.; Cassiod.; Primas.).

fornico, 450,15: avunculus et nepos, cum una muliere fornicaverint. F.2 (Itala; Aug.; Assumpt. Moys.; Gloss. Gr. Lat.).

fornicor, 480,16: qui fornicantur irrationabiliter; cf. 451, 19. F.4 (Tert.; Vulg.; Hier.; Ps.-Rufin.; Ambrosiast.; Aug.; Alcim. Avit.).

humilio, 437,1: ut omnes humiliemus nos sub potenti manu Dei. F.2 (Tert.; Ammian.; Ambr.; Hier.; Rufin.; Aug.).

ieiuno, 468,28: ieiunare et lugere se commemorat. F.1 (Tert.; Hier.; Vulg.; Philastr.; Sidon.).

praedestino, 490,27: quod Deus reprobos praedestinando ducat ad poenam; cf. 490,26 et pas. F.2 (Vulg.; Liv.; Apul.; Auct. Paneg. ad Max. et Const.; Prudent.; Aug.).

praescio, 488,14: quos praescivit reprobos futuros; cf. 490, 26. F.2 (Ter.; Liv.; Suet.; Hilary; Ambr.; Vulg.; Boeth.).

salvo, 398,27: ut, qui nostris meritis non potuimus, per ipsius gratiam salvaremur; cf. 434,41; 464,14; 501,1. F.2 (Garg. Mart.; Lact.; Hier.; Vulg.; Aug.; Sedul.).

2. Non-Ecclesiastical

accepto, 404,25: mentem humilem acceptant detestanturque superbam. F.3 (Plaut.; Varro; Manil.; Quint.; Tert.; Vulg.).

adimpleo, 442,8: illam apostoli sententiam adimplere. F.5 (Colum.; Itala; Paulus; Cypr.; Vulg.; Aethic. Ister).

associo, 442,11: Ruth, quam aliqui auctorum libro Iudicum associant. F.2 (Stat.; Ser. Sam.; Chalcid.; Mar. Victor.;

Claud.; Cassiod.).

captivo, 421,10: mortis auctorem captivaverat. F.3 (Itala; Rufin.; Vulg.; Aug.; Cassian.; Greg. Tur.).

castrametor, 398,5: omnium mansionum ab Aegypto usque ad terram repromissionis in quibus Israelitae transeundo castrametati sunt. F. gives no example of this case of juxtaposition, but states that sometimes the two words are found joined (Hier.; Vulg.; Cassiod.; Isid.).¹

clarifico, 382,34: claritate sua cuncta clarificat. F.2 (Itala; Gypr.; Lact.; Ambr.; Hier.; Vulg.; Paul. Nol.).

coapto, 466,5: cogitavi quod haec cum caeteris in unum volumen coaptarem. F.2 (Apul.; Itala; Hilary; Hier.; Aug.; Mart. Cap.; Cassiod.; Isid.).

competo, "be fitting," 460,13: quod nulla ratione eis competit investigare; cf. 432,1. F.8 (Quint.; Apul.; Gaius; Papin.; Tert.; Eumen.; Vulg.).

condecet, 469,35: iuxta id quod sibi condecet. F. (Plaut.; Turpil. ap. Non.; Apul.; Vulg.; Greg. Tur.; Venant. Fort.).

conforto, 415,31: ut nos exemplo patientiae confortaret; cf. 414,33; 408,31; 409,4; 488,3. F.4 (Itala; Lact.; Ambr.; Hier.; Vulg.; Macer. Carm.).

congratulator, 454,36: tibi congratulemur. F. (Plaut.; Liv.; Gell.; Serv.; Vulg.; Sidon.).

conlaboro, 381,8: te conlaborante. F. (Tert.; Itala; Hier.; Rufin.; Vulg.; Aug.).

conversor, "pass one's life," 393,28: in difficillimo loco conversans; cf. 396,19; 397,18 et pas. F.10 (Hyg.; Sen. contr.; Sen. f.; Colum.; Plin. n.h.; Tert.).

¹Cf. castrametatura, p. 1.

dehonesto, 434,18: quem Deus honorat, non est rectum ut ab
hominibus dehonestetur. F. (Liv.; Iust.; Tac.; Suet.;
Ambr.; Vulg.; Aug.).

devio, 457,31: a veritatis tramite deviare; cf. 478,18. F.2
(Iren. Lat.; Auson.; Symm.; Ammian.; Vulg.; Aug.; Maor.).

dilucido, 509,5: eas (sc. quaestiones) dilucidando explanavi;
cf. 387,32. F. (Tert.; Hier.; Aug.; Cassian.; Boeth.; En-
nod.; Cassiod.).

elucido, 394,4: si quid vero gratia divina indigno mihi elu-
cidare dignata est; cf. 502,5 et pas. F. (Vulg.).

glorifico, 427,38: glorificeturque Deus per omnia in
omnibus. F.1 (Tert.; Vulg.; Prudent.; Insc.).

intimo, 505,20: intimandum vobis est; cf. 514,24 et pas.
F.4 (Tert.; Firm. Mat.; Mar. Victor.; Symm.; Prudent.;
Mart. Cap.; Sidon.).

mechor, 507,25: ipsam mulierem, cum qua mechatus est, inter-
fecit. F. (Cat.; Hor.; Mart.; Vulg.; Mos. et Rom. Leg.
Coll.).

melioro, 421,7: semetipsam semper meliorare contenderit. F.2
(Dig.; Ennod.; Cassiod.; Anast. Aug.; eccl. writers).

mortifico, 431,9: apud omnipotentem qui mortificat et vivi-
ficat; cf. 414,38 et pas. F. (Tert.; Vulg.; Prosp. Aquit.;
eccl. writers).

obaudio, 459,7: quid sit sequendum vel obaudiendum. F.
(Apul.; Tert.; Hier.; Vulg.; Dares).

obfusco, 443,27: magnorum virorum studia obfuscare. F.
(Tert.; Ambr.; Salv.).

persisto, 396,22: in tua sententia persistens; cf. 480,40.
F. (Cic.; Liv.; Treb. Pol.; Auson.; Vulg.; Prisc.).

pertranseo, 435,31: pertransiens evangelizabat civitatibus

- cunctis; cf. 389,19. F.1 (Plin. n.h.; Hier.; Vulg.).
- planto, 406,8: cum post diluvium Noe plantasset vineam. F.1
(Plin. n.h.; Pallad.; Vulg.).
- plecto, 412,16: sontes capitali sententia plectebant. F.3
(Plaut.; Prop. ap. Prisc.; Solin.; Maximian. Cod.; Auson.).
- praenoto, 429,28: nomina forinsecus in pagina praenotata;
cf. 402,33; 403,4. F. (Apul.; Tert.; Hilary; Hier.; Prudent.; Aug.).
- praesago, 408,31: victoriam praesagare. F. (Apul.; Suet.; Cassiod.; Hier.; Aug.).
- praesento, 448,16: sanctitas tua nostrae parvitati se praesentare voluit; cf. 425,31. F.1 (Plin. n.h.; Apul.; Aur. Vict.; Cod. Theod.; Venant. Fort.).
- prefiguro, 401,2: Iesum Nave, qui Iesum Christum typice prefiguravit; 398,2. F.2 (Iren. Lat.; Cypr.; Lact.; Ambr.; Sulp. Sev.; Eugipp.).
- prevaricor, 462,29: hi, qui in diversis sceleribus prevaricantur. F.5 (Cic.; Plin. n.h.; Plin. ep.; Tert.; Ambr.; Prisc.).
- recompenso, 505,38: recompensabitur in caelis. F. (Lact.; Auct. ep. ad Marcellam; Anonym. Vales. in excerpt. de Odoacr.; Mythogr. Lat.; ecol. writers).
- refrago, 419,31: sciat nihil in testamento divino his sententiis refragare. F.- veteres etiam refrago activorum more usurpasse colligi potest ex Non. p. 468 Merc., loco licet corrupto, ubi afferuntur verba Pomponii Bonon., quae sic exhibet Ribbeck, Comicor. Reliq., p. 205: populis voluntas haec est et vulgo data: refragant primo, suffragabunt post, scio. Cf. Gr. Lat. Gloss.
- remando, 488,13: ut remandarem vobis quod respondere debeatis;

cf. 426,19. F.1 (Eutrop.; Vulg.; Cassiod.; Silver. pap.;
Acta S. Theodoreti Presbyt.).

remunero, 489,40: in futura vita aeterna beatitudine remune-
rare; cf. 406,12 et pas. F.4 (Flac.-Fest. s.v. vae victis;
Petron.; Quint.; Papin.; Tert.; Firm. Mat.; Ennod.).

reprobo, 454,6: Dominus pravorum ieiunium reprobans; cf. 404,
22. F. (Quint.; Tert.; Dig.; Vulg.).

rimo, 422,8: cum anteriora bene rimaverit. F. (Pacuv.; Acc.;
Auct. epit. Iliad; Iul. Val.; Sidon.).

roboro, 477,36: precedentium patrum dictis suas sententias
roborare. F.2 (Lucr.; Cic.; Hor.; Val. Max.; Plin. n.h.;
Quint.; Vulg.).

sordesco, 428,2: si oratio sordescat, F.2 (Hor.;
Min. Fel.; Plin. n.h.; Gell.; Ammian.; Vulg.).

subdivido, 446,16: ipsam generalitatem formae in XII species
subdivisit. F. (Iren. Lat.; Tert.; Aug.; Capreol.).

sublimo, 436,31: non per humilitatem, sed per iactantiam vo-
luit sublimari; cf. 406,38; 479,12. F. (Ann. ap. Non.;
Cato; Vitruv.; Flac.-Fest.; Vulg.; Hier.; Macr.).

titulo, 390,6: sub Mathei nomine titulum. F.1 (Pompon.
ap. Non.; Tert.; Mart. Cap.; Cassiod.; Carm. Iudic. Dom.).

vivifico, 431,9: apud omnipotentem medicum, qui mortificat
et vivificat; cf. 414,38; 462,9. F.1 (Tert.; Hilary; Pru-
dent.; Paul. Nol.; Aug.).

D. Adverbs and Conjunctions

1. Ecclesiastical

carnaliter, 514,2: in isto cibo et potu eis qui carna-
liter sumunt et non spiritaliter intellegunt; cf. 456,22.
F. (Tert.; Itala; Ambr.; Hier.; Vulg.; Prudent.; Cassian.).

spiritaliter, 399,10: quatinus sacramenta spiritaliter rima-

rer; cf. 448,21 et pas. F. (Tert.; Cypr.; Novat.; Vulg.; Cassian.; Sidon.).

spiritualiter, 466,47: spiritualiter instruimur ut non simus ingrati. F. explains this word as another spelling for spiritaliter. (Hier.; Vulg.; Cassiod.).

2. Non-Ecclesiastical

absconse, 463,16: mala a se absconse commissa. F. (Hyg.; Iren. Lat.; Itala; Vulg.; Aug.; Paul. Petr.).

competenter, 455,9: competenter responsum quaerere. F. (Apul.; Paulus; Hier.; Prudent.; Hegesipp.; Sidon.).

condigne, 505,7: non condigne illud consummare studui; cf. 445,17; F.1 (Plaut.; Gell.).

congrue, 466,37: congrue in aeclesia psallitur; cf. 476,27. F. (Paulus; Serv.; Hier.; Mart. Cap.; Boeth.; Venant. Fort.).

congruenter, 492,29: congruentissime respondit; cf. 514,29. F. (Cic.; Min. Fel.; Tert.; Ulp.; Censorin.; Aug.).

continuatim, 471,11: ut continuatim positam invenires hystoricam et mysticam expositionem; cf. 473,5 et pas. F. (Iren. Lat.; Charis.; Aug.; Oros.; Leo M.; Boeth.; Cassiod.; Venant. Fort.).

corporaliter, 429,9: praesentia tua corporaliter carui; cf. 448,20. F. (Petron.; Tert.; Paulus; Arnob.; Lact.; Ambr.).

decenter, 385,24: de suo officio et variis observationibus quae in aeclesia Dei decentissime observantur. F. (Hor.; Tib.; Ov.; Sen. contr.; Val. Max.; Quint.; Ammod.).

devote, 396,31: haec tibi devote munera trado; cf. 451,36. F. (Lact.; Ambr.; Pelagon.; Rufin.; Aug.; God. Theod.).

difficile, 508,20: aliquando pro raro, aliquando pro difficile. F. (Bibac. ap. Suet.; Vell.; Plin. n.h.; Iust.);

Cato; Cels.; Fronto; Tert.; Pallad.).

dignanter, 400,28: dignanter impendit quod ab illo quaerebas
solatium; cf. 386,32. F. (Vopisc.; Itiner. Alex.; Symm.;
Ambr.; Hier.; Sidon.).

distinctim, 390,16: superliminarem paginam cum singulis ca-
pitulis distinctim ordinantes. F. (Iuvenc.; Cassian.;
Prosp. Aquit.; Cassiod.; Cypr. Gall.).¹

figuraliter, 395,3: omnia sacramenta figuraliter exprimuntur.

F. (Tert.; Iren. Lat.; Hier.; Rufin.; Cassian.; Sidon.).

forinsecus, a) "on the outside" margin, 429,27: nomina for-
insecus in pagina praenotata; cf. 443,29; F.1;

b) "publicly," 472,13: favoribus humanis forinsecus inani-
ter extolli. F.2 (Colum.; Plin. n.h.; Apul.; Lact.; Ammi-
an.; Aug.; Sidon.).

fortassis, 433,13: praedictis fortassis officiis longius
constitutis. F.7 (Plaut.; Cic.; Hor.; Plin. n.h.; Quint.;
Ulp.).

gratanter, 426,25: si presens munus a tua sanctitate gratan-
ter acceptum fuerit; cf. 381,11; 489,35. F. (Capitol.;
Aur. Vict.; Ammian.; Sulp. Sev.; Eugipp.; Insc.).

idonee, 503,6: quod mea imperitia atque infirmitas idonee
efficere non potuit. F. (Cic.; Flor.; Apul.; Tert.; Dig.;
Cassian.).

ignobiliter, 403,6: Ebrei cuiusdam non ignobiliter eruditi
opinionem; cf. 427,4. F. (Solin.; Eutrop.).

incessabiliter, 427,35: cogitatio quae tecum incessabiliter
conversatur. F. (Firm. Mat.; Hier.; Oros.; Cassian.;
Salv.; Fulg.).

¹Cf. Funck, Archiv für lat. Lexikogr. u. Gramm., VII, 489.

- incessanter, 472,1: rixas incessanter movent; cf. 382,37;
420,31. F. (Imp. Zeno Cod.; Vulg.; Cassian.; Sidon.;
Cod. Iustin.).
- inconvenienter, 470,11: si quid vero minus recte vel incon-
venienter positum videatur. F. (Chalcid.; Hilary; Rufin.;
Aug.; Boeth.; Isid.).
- indiscrete, 494,43: divina iuditia indiscrete discutere; cf.
430,33. F. (Plin. n.h.; Spart.; Itiner. Alex.; Ammian.;
Ambr.; Boeth.).
- inhianter, 383,7: inhianter disco. F. (Aug.; Greg. M.;
Aldh.).
- inrationabiliter, 480,16: de eis qui fornicantur inrationa-
biliter; cf. 480,4. F. (Tert.; Lact.; Ammian.; Hier.;
Cael. Aurel.; Prisc.).
- invisibiliter, 460,34: quod isti faciunt visibiliter, hoc
illi invisibiliter. F. (Tert.; Iren. Lat.; Paul. Nol.;
Aug.; Sulp. Sev.).
- manifeste, 398,15: manifeste ea agnominis mei prenotatione
depinxi; cf. 412,23; 482,21 et pas. F. (Cels.; Sen. f.;
Tert.; Gypr.; Vulg.; Sulp. Sev.).
- misericorditer, 490,20: praemium iustis misericorditer tri-
buere; cf. 397,10. F. (Claud. Quadrigar. ap. Non.; Lact.;
Aug.; Oros.; Cassian.; Ennod.; Iordan.).
- mixtim, 490,28: hoc nusquam in scripturis sacris ita mixtim
positum inveni; cf. 420,5. F. (Lucr.; Varro; Ael. Don.;
Prudent.).
- multipliciter, 421,30: liber Hester multipliciter Christi et
aecclesiae sacramenta in mysterio continet. F. (Ps.-Sall.;
Quint.; Flor.; Gell.; Aug.; Sidon.).
- noviter, 457,44: an suo aliquid noviter constituerit;

- cf. 399,13. *F.* (Plaut.; Remig.; Fulg.; Cassiod.; Cod. Iustin.; Insc.).
- nullatenus, 434,24: nullatenus inter trecentos decem et octo patres adnumerarentur. *F.* (Claud. Mamert.; Mart. Cap.; Aug.; Sidon.; Fulg.; Cassiod.; Cod. Iustin.).
- obedienter, 496,21: qui obedienter haec audit. *F.* (Liv.; Curt.; Aug.).
- obnix, 394,8: obnix deprecor. *F.* (Plaut.; Ter.; Fronto; Symm.; Pacat.; Ammian.; Hier.).
- omnimodis, 506,40: non omnimodis omnium fecerunt mentionem. *F.* (Lucr.; Apul.; Ambr.; Vulg.; Cassian.; Cassiod.).
- omnimodo, 512,2: haec cultoribus Dei omnimodo vetantur. *F.* (Pompon. dig.; Gell.).
- patenter, 457,23: ac si patenter diceret; *F.* (Cic.; Plin. Val.; Petr. Chrys.; Boeth.; Cassiod.).
- perpetualiter, 413,18: sedem regni perpetualiter confirmavit; cf. 444,32 et pas. *F.* (Arnob.; Aug.; Auct. hist. Datian.; Venant. Fort.).
- personaliter, 500,4: cum enim personaliter alius sit pater, alius filius, alius Spiritus sanctus. *F.*2 (Gell.; Arnob.; Ambr.; Aug.; Lepor.; Salv.).
- pleniter, 479,9: docere atque erudire pleniter; cf. 446,26 et pas. *F.* (Hier.; Aug.; Th. Prisc.; Vigil. Pap.; Ennod.; Acta S. Timothei).
- postmodum, 422,28: cum Dei famulum postmodum ipse viderem; cf. 445,18 et pas. *F.* (Liv.; Val. Max.; Cels.; Colum.; Suet.; Tert.; Arnob.; Lact.).
- praesentialiter, 431,27: cogitavi mecum quod mihi praesentialiter retulistis; cf. 462,26. *F.* (Acro; Venant. Fort.; Greg. M.).

praesumptuose, 453,2: ille qui praesumptuose egit, est
coercendus. F. (Hier.; Sidon.).

quantulumcumque, 399,14: haec quantulumcumque explanare cu-
ravi. F.3 (Cic.; Val. Max.).

rationabiliter, 400,26: unde rationabiliter; cf. 386,11 et
pas. F. (Apul.; Cypr.; Lact.; Rufin.; Aug.; Macr.).

relative, 500,7: multa substantialiter, non relative, de Deo
dicuntur. F. (Aug.; Ps.-Aug.; Mart. Cap.; Fulg.).

septuagies, 415,12: Petro interroganti, quoties fratri in se
peccanti dimittere debuisset, si usque septies, sed usque
septuagies septies. F.2 (Colum.; Hier.; Vulg.; Prisc.).

sollicite, 442,22: sollicite vigiles; cf. 471,7. F. (Ov.;
Sen. f.; Plin. ep.; Sil. Ital.; Suet.; Apul.; Aug.).

sparsim, 390,14: capitulorum ordo, qui minio sparsim in vo-
lumine conscriptus est. F. (Gell.; Apul.; Lact.; Ammian.;
Claud. Mamert.; Hier.; Macr.; Oros.).

specialiter, 458,18: specialiter enumeratur. F. (Cels.;
Colum.; Quint.; Gaius; Apul.; Solin.; Capitol.; Vopisc.).

substantialiter, 500,7: alia multa quae substantialiter, non
relative de Deo dicuntur. F. (Tert.; Mar. Victor.; Rufin.;
Aug.; Cassian.; Boeth.; Cassiod.).

sufficienter, 476,38: sufficienter omnia exposita inveniet;
cf. 394,18. F. (Traian. ap. Plin.; Pallad.; Hier.; Vulg.;
Aug.; Sidon.).

summopere, 462,1: curandum summopere est. F. (Lucret.; Cic.;
Liv.).

taliter, 451,21: taliter peccantes usque ad finem vitae pae-
nitentiam agant; cf. 415,4 et pas. F. (Plin. n.h.; Mart.;
Pallad.; Vulg.; Sidon.; Dracont.).

tediose, 477,9: petens lectorem ut non tediose accipiat pro-

licitatem huius operis. F. (Apul.; Gloss. Philox.).

temporaliter, 417,35: non desepit terreno regi temporaliter
subdi. F. (Tert.; Iren. Lat.; Claud. Mamert.; Paul. Nol.;
Aug.; Primas.).

venerabiliter, 487,34: venerabiliter honorando Hincmaro. F.
(Val. Max.; Auson.; Rufin.; Ambr.; Hormisd. Pap.; Macr.).

veraciter, 404,16: veraciter conversis veniam tribuat;
cf. 413,17 et pas. F. (Iren. Lat.; Claud. Mamert.; Ambr.;
Hier.; Aug.; Cassian.).

visibiliter, 460,33: quod isti faciunt visibiliter. F.
(Iren. Lat.; Claud. Mamert.; Ambr.; Paul. Nol.; Aug.;
Cassian.; Insc.).

unanimiter, 438,35: exerceturque inter nos unanimiter cultus
pietatis. F. (Tert.; Itala; Arnob.; Vopisc.; Vulg.;
Oros.).

undecumque, 477,39: adolutores undecumque possint sibi ad-
quirant. F.1 (Lucr.; Plin. n.h.; Sen. f.; Quint.; Plin.
ep.; Treb. Pol.; Vopisc.).

voluntarie, 481,17: voluntarie feci quod rogabant. F. (Hyg.;
Arnob.; Hier.; Vulg.; Aug.; Oros.; Boeth.; Cassiod.).

New Meanings (not found in Forcellini)

A. Nouns

1. Ecclesiastical

arx, "heavenly place," 503,11: vitam det tibi in arce poli;

cf. 387,4; 501,7; 501,30. (Last.).

auctoritas, "authority" of the Scriptures, 409,1: nec divina

auctoritas neque sanctorum patrum exempla; cf. 420,2; 458,
20 et pas. (Aug.).

censura, "censure" of the Church, in general, 447,5: censura

disciplinae temperetur. Extension of F.; DuC.s.v. censor.

conservus, "fellow-servant" in the cause of Christ, 382,3:

conservis meis praedico; cf. 436,28. (Cypr.; Hilary; Ambr.;
Hier.; Vulg.; Ennod.).

conversatio, earthly "life," 472,15: in ultimis conversatio-

nis tuae temporibus. (Vulg.).

corpus, "body" of Christ in the Eucharist, 513,20: sacramen-

tum corporis et sanguinis Domini. DuC. (Iren. Lat.; Hier.;
Vulg.).

daps, "banquet" of the Word of God, 502,24: de sanctorum

doctorum plenis mensis sumant dapes abundantissimas; cf.
430,37.

delictum, "sin," 479,39: humanus error delicti noxam peperit

in his; cf. 430,10; 413,15 et pas. (Tert.; Vulg.).

ereptor, "deliverer," 414,37: ereptori et defensori tuo do-

mino Christo in omnibus gratias agas. DuC. gives this
passage.

erratum, "sin," 383,17: erratorum indulgentiam tribuat.

(Vulg.).

erratus, "sin," 383,16: pro erratibus preces fundere. Extension of F.

error, "heresy," 461,36: subditorum error (sc. Deo) displiceat; cf. 478,15; 489,23 et pas. (Vulg.).

extrapositus, of a person "placed outside" of the pale of the Church, 478,15: qualiter extrapositos et in paganico errore adhuc conversantes ad fidem Christi percipiendam invitares.

festum, "festival" of the Church, 502,45: sanctorum festa insererem. (Itala; Prudent.; Vulg.).

gradus, "grade" of office, 433,11: minor gradus maiori semper subditus fiat. DuC.6.

horae, "hours" for religious service, 385,35: de officio canonicarum horarum. DuC.

imperium, "realm" of heaven, 501,6: celsithronus prestabit pacatum imperium. (Vulg.).

impietas, "impiety," 508,14: in Deum peccare impietatis peccatum est. (Vulg.). The word is rare in CL.

indulgentia, "remission," 383,17: erratorum indulgentiam tribuat; cf. 414,30. (Vulg.).

largitor, "lavish dispenser," 425,6: optimo largitori dignum honorem conferes; cf. 506,18 et pas. Extension of F.1. The word is rare in CL.

laudes, "lauds," 467,3: ut canticum Zachariae prophetae in matutinis laudibus decantetur; cf. 465,27 et pas. DuC.2.

maior, "higher" official of the Church, 431,36: cum consensu atque praecepto maiorum suorum, hoc est praesulum civitatum; cf. 383,26; 466,13 et pas. Extension of F.18.

merces, "reward" of heaven, 402,10: novissime aeterna mer-

cede remuneret; cf. 454,38 et pag. (Vulg.).

officium, religious "service," 467,5: canticum Mariae recte in vespertino officio novissime canitur. DuC.

paterfamilias, of the Lord, 472,17: ipse summus paterfamilias.

patria, with caelestis, "heaven," 421,19: te caelestis patriae secum efficiat possessorem; cf. 398,7.

perfectio, moral "perfection," 468,45: illius prophetae, cuius perfectionem nec tribulatio hostilis persecutionis nec potestas terrena mutavit. (Vulg.).

petitio, "petition" to God, 474,15: legitur Dominus probasse petitionem Salomonis. (Vulg.; Mos. et Rom. Leg. Coll.).

populus, a) "people" of God, 431,34: cum rectores populi Dei discrepant; (Vulg.);

b) of the children of Israel, 407,35: contra Moysen, ducem populi Dei. DuC.1 (Vulg.).

praemium, "reward" of heaven, 437,36: non pigris et ebriis doctoribus tale praemium promittitur; cf. 437,17; 474,35.

princeps, a) "Prince," of Christ, 442,23: princeps pastorum; (Vulg.);

b) of Peter, the "first" of the apostles, 432,34: ipso eidem tradente (sc. honorem cathedrae) principe apostolorum.

sabbatum, "sabbath," of the continuous holiday of life in heaven, 466,49: illud sabbatum, in quo perpetualiter cum Christo requiem possideamus aeternam. DuC.2.

salus, "salvation," 505,40: lux, vita, via, salus, Christus vos salvet in aevum. (Vulg.).

sanctitas, "holiness," 421,16: Hester vobis ante oculos cordis semper ponite, quatinus illius sanctitatis meritum ad-

aequantur conscendere valeatis; cf. 421,15. (Vulg.).
sanguis, "blood" of Christ in general or as in the Eucharist,
513,33: hanc ergo vitam non habet qui istum panem non man-
ducat nec istum sanguinem bibit; cf. 513,26; 385,33; 415,
30 et pas. (Vulg.).
servitium, religious "service," 489,38: dilectionem vestram
in Christi servitio laborantem; cf. 398,31 et pas. DuC.
unitas, "unity" of the three persons of God, 442,29: Deus,
trinitas et indivisa unitas; cf. 426,27 et pas.

2. Non-Ecclesiastical

actio, in the phrase gratiarum actio, "act" of gratitude,
466,26: gratiarum actiones pro salute sua Deo referebat.
(Cic.; Quint.; Tac.).
almitas, abstract for concrete, title of honor addressed to
a king, 506,2: cognoscat almitas vestra quod DuC.1.
campus, "field," in a metaphorical sense other than that of
debate, 468,12: per campos scripturae discurrant. (Lact.;
Ambr.; Hier.).
capitulare, "collection" of religious readings, 505,23: illud
capitulare, quod vestram epistolam sequebatur; cf. 505,26.
Extension of F.4. DuC. s.v. capitulum. The word is rare.
caritas, abstract for concrete, 393,30: quia tuae caritati
aliquid denegare non audeo; cf. 402,18. Extension of F.10
(Hilary; Hier.; Gaudent.; Cassian.; Avell.).
cellula, 478,12: in cellula mea sederem; cf. 465,25: in cel-
lula monasterii nostri; hence the meaning of the word must
be "cell" in a monastery. (Hier.; Rufin.; Paul. Petr.;
Eugipp.; Novell.; Isid.).
circulus, in the phrase anni circulus, "year," 391,10: in
anni circulo. (Sen. f.; Stat.; Tert.; Lact.; Hier.; Fulg.).

collectarius, "collection" of summaries, 430,27: transmissi
sanctitati vestrae quendam collectarium de sanctorum patrum
opusculis; cf. 429,12. DuC. The word is not Classical.
coniunx, in the expression in coniugem ducere or sumere,
450,5: qui viduam proximi sui in coniugem duxit; cf. the
English "to take as wife" in marriage. (Vulg.).
consensus, "consent," 431,35: cum consensu maiorum su-
orum sub quibus ipsi degunt. The lexica give the meaning
"agreement," of two or more persons.
copula, "marriage," 447,32: si copula ab insciis fuerit per-
acta. Extension of P.3. (Gramm.; Schol. Hor.; Ambr.;
Vulg.).
dictator, "writer," 390,29: ne scriptoris vitium dictatoris
deputetur errori. (Ennod.; Greg. Tur.; Cod. Iustin.).
dignitas, abstract for concrete, 489,35: quid servitii possum
vestrae dignitati impendere; cf. 415,39; 500,31; 506,30.
(Alcim. Avit.; Ennod.; Greg. M.).
diligentia, abstract for concrete, 396,28: sed tua diligen-
tia, hoc responso non contenta, precipiebat ut
duplicitas, "obscurity," 434,34: ad omnem ambiguitatem et
duplicitatem.
error, "magic art," 459,24: dominus omnes errores et divina-
tiones atque artes noxias respuit; cf. 460,38. DuC.
examen, "test," 498,29: idem erroneus petit examen ignis;
cf. 498,39.
exiguitas, abstract for concrete, 428,27: opusculum quod
rogaveras a nostra exiguitate; cf. 441,21.
frons, "beginning" of a book, 396,17: in fronte operis re-
spondi (Sulp. Sev.).
gravitudo, "weight," figuratively, 435,5: per oneris gravi-

tudinem.

illusio, "deceit," 462,3: ne aliquem seducat per huiusmodi
illusionem fraus; cf. 461,8. (Vulg.?).

litigator, "quarrelsome person," 432,5: non litigatores illam
concordiam apostolicam sequuntur. (Plin. n.h.).

littera, "treatise," 399,19: ut legis per figuram patefaciat
littera, quae sacer evangelii textus in se continet, sa-
cramenta.

longitudo, "length," figuratively, 443,23: longitudo librorum
fastidium lectori faceret; cf. 468,19. (Vulg.).

novus, "recent" writer, 433,3: cum hoc nec novorum nec etiam
ipsis apostolorum dogmatibus conveniat. (Quint.).

pecus, pecoris, an "animal," 480,13: quomodo sit reum pecus
cum sit inrationale nec ullo modo legis capax. (LL. wri-
ters).

placitum, "meeting-place," 472,8: in pulpito ecclesiae popu-
lo praedicare, et in placito saecularium lites forenses
inter rixantes decernere. DuC.

praesentia, abstract for concrete, 476,26: voto quicquid
elaborare potuero tuae praesentiae dirigere.

propinquitas, "degree of relationship," 446,21: coniugia in
tertia propinquitate facta; cf. 446,20.

relatio, "rescript," 457,42: potest lector diligens agnoscere
utrum hanc relationem ad praecepta legis divinae hic prae-
sul sedis apostolicae referret.

religiositas, abstract for concrete, 499,17: me vestra reli-
giositas respondere (sc. questionibus) postulastis. DuC.3.

reliquia, in the expression et reliqua, "and so forth,"
472,6: cui ille respondit, "O homo, constituit quis me iu-
dicem ..." et reliqua. (Vopisc.).

sanitas, miraculous "cure," 459,35: in quo nomine quotidie
signa magna et sanitates in ecclesia per orationes fidelium
fiunt. (Vulg.).

scriptum, "passage" in a book, 466,15: sciens scriptum, "In
qua mensura mensi fueritis remetietur vobis."

scriptus, literary "composition," 383,30: feci quoque et syn-
alypnam aliquando in scriptu in oportunis locis synalifa-
rum The word is rare in GL.

secutor, "partisan," 498,1: secutores errantium.

sermo, "word," 389,3: sed pro brevitate temporis, ut eius
sermonibus dicam, "omissa veterum auctoritate" cf.
403,19; 419,8; 443,28; 472,38. (Cassiod.).

servitium, "service," "act of kindness," 422,29: cogitavi
aliquod servitium ... vobis exhibere. DuC. (Vulg.).

servitus, abstract for concrete, 515,8: mei ingenioli quo-
dammodo vestrae servituti fidelitas deserviret; cf. 515,2.

sollertia, abstract for concrete, 427,5: solatium tuae,
sancte pater, impendere sollertiae.

sors, "sharer," 409,9: licet aliqui eorum filios suos sortes
regni praelegerint.

tenuitas, "poverty" of style and interpretation, 505,35: si
quid propter tenuitatem sensus mei non rite prolatum

vesper, "end," 467,6: in vespere mundi, hoc est in fine sae-
culi.

virgula, "stroke" of abbreviation, 383,29: pro m littera
alicubi virgulam super antecedentem sibi vocalem notavi.

Extension of F.6 and 7; DuC.2.

unio, "harmony" of sentiment, 433,7: propter concordiam et
unionem. Extension of DuC.2.

unum, "one" and the same thing, 497,31: unum cum ea sentiat.

Extension of F.21 (Vulg.).

B. Adjectives

1. Ecclesiastical

beatus, a) "blessed," term of respect for the higher clergy,
396,12: domino sancto atque beato. Extension of F.9
(Rufin.: Aug.; Sulp. Sev.);
b) "saint," 389,23: in beati Mathaei verbis; cf. 432,32;
466,16; 443,8 et pas.
conversus, "converted," 454,27: in quacumque die peccator
conversus paenitentiam egerit.
electus, "elected" to divine favor, 442,30: cum sanctis
angelis et electis animabus; cf. 469,16. (Vulg.).
felix, "blessed," 501,30: vivas felix semper in arce poli.
(Tert.: Querol.; Vulg.; Aug.; Ammian.).
fortis, "strong" in the faith, 464,41: sub lege vetere et
sub testamento novo fortium virorum inveniuntur exempla.
(Vulg.; Mutian. Chrysost.).
fraternus, "fraternal," with reference to one's 'neighbor,'
384,29: fraterna caritate quicquid possum conferre; cf.
389,14 et pas. (Rufin.).
penitens, "penitent," 479,35: consideranda est infirmitas
personae penitentis. Extension of F. (Vulg.).
pius, "holy," 442,15: apud Deum piis orationibus intervenire;
cf. 441,35 et pas. (Vulg.).
sacer, "sacred," 386,34: tu es dux sacer; cf. 399,19. Ex-
tension of F.

2. Non-Ecclesiastical

discretus, "remarkable," 433,8: hoc ipsis magis damp-
nationem noxiam quam discretam dispositionem esse putent.
(Coripp.).

exiguus, "humble," 448,15: *exiguus servorum Dei servus*. DuC.
exterior, "extraneous," 470,36: *ab exteriorum negotiorum*
cura. The word is rare in CL.
incorrectus, "incorrect," 497,42: *si ei modo incorrecto*
communicaveritis. The word is rare in CL.
memoratus, "afore-mentioned," 408,23: *dispiciens parvam as-*
tatem memorati Theodosii; cf. 482,32 *et pas.* (Ammian.).
patens, "evident," 384,19: *patens sensus videtur metro inesse*
.... (Ov.).
precedens, "former," 427,16: *in prohemio precedentis libri*;
cf. 496,37. (Vulg.).

C. Verbs

1. Ecclesiastical

appareo, "appear," of Christ's second appearance on earth,
442,24: *cum iudex vivorum et mortuorum apparuerit*; cf.
474,33. (Vulg.; Aug.).
ago, "act," "work," 435,40: *Spiritus sancti dispositione*
agente. (Vulg.; Paul. Nol.).
condo, "create," 466,38: *homo conditus denuo est*. (Tert.;
Hilary; Hier.; Vulg.; Prudent.; Claud.; Aug.).
confirmo, "confirm," 452,37: *non est iterum baptizandus,*
sed id quod factum est confirmandum; cf. 478,30. (Epist.
Pontif.).
confundo, "confound," 497,38: *ut in die domini nostri non*
confundemini. (Vulg.; Severin.).
consecro, "consecrate," of the bread in the Eucharist, 513,
18: *antequam (sc. cibi) in altare consecrarentur*. *Exten-*
sion of P. (Hilary).
decerno, "decree," 466,24: *in secunda feria canticum Esaiæ*
cantari decretum est; cf. 449,28; 467,2 *et pas.* (Hilary);

Vulg.).

deficio, "be found wanting," 442,1: ne deficiam in tribulationibus; cf. 419,40. (Vulg.).

depraecor, "pray," 413,24: publicanum pro peccatis suis humiliter depraecantem; cf. 420,32; 500,21 et pas. (Vulg.).

ignosco, "forgive," 468,39: ut ipse mihi ignoscat quem nihil humanae infirmitatis latet. (Vulg.).

restaurco, "restore" to favor, 462,29: quomodo (sc. praevari-
catores) per paenitentiam restaurari possint atque Deo
reconciliari; cf. 466,39.

servo, "keep," 500,33: divinam legem servantes; cf. 383,7.
(Vulg.).

spero, "hope" for salvation, 406,39: omnes, qui in Deum
speraverunt; cf. 448,25 et pas. (Vulg.).

vivo, "live" the life of a Christian, 472,10: novam legem
vivendi constituere. (Vulg.).

2. Non-Ecclesiastical

abduco, "misinterpret," 482,23: ea quae ibi recte scripta
sunt in pravum sensum abducere.

accuso, "admit an accusation," 463,17: qui semetipsos gra-
viter deliquisse accusant.

acommodo, "lend," figuratively with parts of the body, 479,
25: cuius petitioni libentem aurem accomodavimus. (Homer.;
Vulg.).

amoneo, "teach," 386,5: diversos auditores diversis allo-
cutionibus ammonere, et in doctrina aecclesiastica erudire.

compingo, "contract," of marriage, 446,22: si (sc. coniugia)
antea ab inscientibus compacta fuissent.

consummare, "end" a discourse, 390,4: ut ubi evangelista
sermones Dei consummatos esse referebat, ibi librorum ter-

minos constituerem. (Val. Max.; Hilary; Ambr.; Vulg.).

contradico, "oppose," 431,4: ut impossibilitas non contradicat; cf. 447,30; 507,17. (Aug.).

convenio, "warn," 394,11: tua ammonitione conventus. (Quint. Decl.; Apul.; Ps.-Cypr.).

conversor, "abide," of inanimate objects, 427,35: cogitatio, quae tecum incessabiliter conversatur. (Rufin.; eccl. writers).

elevo, with a reflexive, "rise" in revolt, 407,35: Dathan et Abiron qui se elevaverunt et surrexerunt contra Moysen.

eo, "continue," in reading, 419,34: et item euntes discite quid sit:

illudo, "deceive," 460,12: per daemonum fallaciam illuditur curiositas humana; cf. 462,3. (Vulg.).

insinuo, "suggest," "represent," 395,7: immolatio et pasche celebratio veri agni passionem ac nostram redemptionem insinuant; cf. 395,12; 499,38. (Vulg.).

nosco, with the infinitive, "know how," 467,11: qui melius sapiunt ac melius sermonibus proferre norunt; cf. 468,6. (Vulg.).

pertraho, "extend," figuratively, 506,6: a pascha usque ad quintam decimam dominicam post pentecosten secundam partem pertrahi; cf. the meaning "draw astray", 423,36. (Mos. et Rom. Leg. Coll.).

praeligo, "choose in advance," 409,9: ceteri reges post patris obitum successisse in regno patribus suis descripti sunt, licet aliqui eorum filios suos sortes regni prae-elegerint.

praeicio, "prefer," 500,40: quae gentis propriae prae-fecit rite salutem sue vite.

praegravo, "oppress," of the mind, 441,37: anxietate praegravatus sum. Extension of F.5.

preripio, "surpass," 381,14: ne alius tibi preriperet in officio quem nullus prevenit in diligendo.

presento, "present" as a gift, 403,23: aliquod utile elaborare et vestrae sanctitati presentare conabor. DuC.1.

protendo, "mete out," 508,27: ut secundum modum culpe protendatur poena discipline. DuC.1.

quaero, "require," of abstract subjects, 445,16: tanta res et spatium temporis et otium scribentis quaereret.(Cic.; Varro).

satago, "exert oneself," 512,33: Dei voluntati et mandatis optemperare satagamus; cf. 384,1; 472,14. (Commod.; Vulg.; Aug.). The verb is rare in CL.

sequor, "continue" in speech, 432,26: suo exemplo eos confirmans sequitur dicens.

spargere, 383,28: Porphyrius ... secundum cuius exemplar litteras spargere didici. The meaning of the verb is difficult to determine exactly, but probably refers to scattering letters symmetrically in the acrostic system.

subdo, with a reflexive, "subject one's self," 386,14: tuo magisterio semper me libens subdam; cf. 417,35 et pag.

subsisto, "exist," 473,9: quicquid naturaliter subsistit, auctor et creator omnium est, DuC. (Vulg.).

D. Other Parts of Speech

1. Ecclesiastical

fraterne, "fraternally," 384,32: quicumque laborem fraterne accipiat. (Ambr.).

pie, "piously," 404,26: fas pie commendant prociuntque nefas; cf. 386,10 et pag. (Vulg.).

2. Non-Ecclesiastical

absque, "without" the consent of, 433,12: ita ut diaconi
absque episcopo vel presbitero baptizare non presumant.
The word is found in ante- and post-CL.

alicubi, with the word repeated as a correlative, "some-
times," "sometimes," 386,20: quorum dicta alicubi in
ipso opere ita ut ab eis scripta sunt, pro convenientia
posui, alicubi quoque eorum sensum meis verbis propter
brevitatem operis strictim enuntiavi. Interdum, vero
(Sen. f.).

consequenter, "following," "next," 478,27: consequenter in
fide Christi sermonem facere statuimus; cf. 435,30; 466,
35. (Hilary; Gaudent.; Tib. Don.; Veg.; Vulg.; Aug.).
discrete, "prudently," 486,22: si discrete et secundum au-
ditorum qualitatem predicationem suam temperat. (Greg.
M.).

ergo, "for," with causal meaning, 400,23: nec absurdum est
quod facis Sanctissimus ergo antestis Bonifacius
gentem Fresonum ad fidem Christi convertit.

inde, "concerning this or that," 445,13: decreta papae
de eadem re; quid Isidorus episcopus in Ethimologiis suis
inde senserit; cf. 396,31.

noviter, "recently," 472,38: aliquod opusculum noviter con-
fecisse de sermonum proprietate; cf. 399,13; 472,38. The
superlative degree of this adverb is found in CL.

proxime, "at the moment," 416,22: quid canon sanciat....,
sententias, quae dictanti proxime occurrunt, pandere.

qualiter, like volitive ut, 433,10: praecipunt sacri canones
qualiter unusquisque ordo mensuram suam custodiat.

qui, in combination with aeque, "just as," 429,20: cui autem

displicuisset, ipse de purissimis fontibus catholicorum
expositorum in suis locis qui aequae vellet hauriret.
speciatim, "singly," 385,30: ut haberent quod antea non simul
sed speciatim singuli, prout interrogabant, in foliis
scripta habuerant. The word is not Classical.

vel, a) as a correlative after a negative, "(n)or," 460,31:
sicut nec agricolae segetum vel arborum vel quorumcumque
in terra gignentium creatores dicendi sunt; (Cass.);
b) as a correlative with aut, "or," 450,14: pater et filius
vel duo fratres, aut avunculus et nepos. (Ov.; Quint.;
Iuv.).

ulterius, "afterwards," 478,5:(sc. ianua) clausa non ad cus-
todiae poenam, sed in beatitudinem sempiternam, quia nec
inde quisquam ulterius exibat, nec aliquis postea novus
intrabit.

ultime, "lastly," 498,35: ultime accenso igne copiosissimo.
(Sen. f., dub.).

unde, "because," 446,25: Theodorum papa Romae ad Bri-
tanniam misit, unde et tam orientalium quam occidentalium
ecclesiarum consuetudinibus pleniter institutus fuerat.

Old Meanings Adapted to New Conditions

Very many words in the Epistolae are found that have Classical meanings, but have taken on an added Christian significance. In the main those later adaptations that became common are listed here; those not so thoroughly fixed are given in the section on unusual meanings.

adventus, a) "advent," of Christ's appearance on earth as man, 401,5: ostendit adventum, predicationem, passionem, triumphum atque dominationem; cf. 466,24; F.4;

b) "advent," of the future apparition of Christ, 438,39: in adventu eius percipiamus finem fidei nostrae. F.5.
aeternum, in the phrase in aeternum, "forever," 386,28: me in aeternum conservare dignetur. F.9.

agnus, "lamb," 396,7: veri agni passionem; cf. 415,25; 466,34. F.5.

altum, with in, "on high," 399,29: supernus arbiter qui in altis habitat. F.11.

anima, "soul," 515,9: de diffinitione animae; cf. 442,30; 447,17 et pas. F.19

antestis, "bishop," 426,16: religiosissime Christi antestis; cf. 400,23 et pas. F.3.

arbiter, "mediator," 399,29: supernus arbiter qui in altis habitat; cf. 382,29. F.9.

arbitrium, "will," 382,21: ex gratia Dei fieri, non ex hominis libero arbitrio; cf. 382,26. F.8.

ascensio, "ascension," 466,37: ascensionis eius in caelos. F.4.

caelum, "heaven," 391,15: aeternam vitam in caelis percipere;

- cf. 398,7 et pas. F.21.
- caena, "supper," of the Lord's Supper, 436,20: in mystica
caena discipulorum. F.21.
- canticum, sacred "hymn," 465,27: cantica, quae in matutinis
laudibus sancta ecclesia psallit; cf. 466,18 et pas. F.4.
- caritas, "love," 395,36: secundum caritatis regulam. F.8.
- caro, "flesh," 436,17: mortificatos quidem carne, vivifica-
tos autem spiritu; cf. 512,26; 512,21. F.5.
- concilium, "council," 452,11: in canone Gangrensis concilii;
cf. 465,9 et pas. F.11.
- confessio, a) "confession" of sins, 385,35: de confessione
ad poenitentiam; cf. 413,41 et pas.: F.4;
b) "confession" of Christ, 423,4: in confessione nominis
Dei; cf. 478,16. F.6.
- cor, "heart," 451,24: cuius Dominus cor in compunctione
fletum visitaverit; cf. 419,36 et pas. F.15.
- corpus, "body" of the faithful, 436,7: convenit membris cor-
poris Christi; cf. 514,9; 438,37; 498,13. F.19.
- crux, a) "cross," literally, 513,27: Dominus passus in cruce
est; cf. 415,27 et pas.: F.6;
b) "cross," figuratively, 384,3: redemptionis gratiam quae
in cruce est non consequatur; cf. 382,28. F.7.
- cultura, "worship," 404,36: Dominus mandata de sua cultura
protulit; cf. 460,6; 461,7. F.6.
- dampnatio, "damnation," 450,13: pro incesti noxa aeterna
dampnatio sequatur; cf. 482,31 et pas. F.4.
- decretum, "decree," 445,12: decreta Zachariae papae; cf.
507,15 et pas. F.7.
- Deus, "God," 457,14: esse custodem Dei mandatorum diligen-
tissimum; this word and meaning found scores of times in

the Epistolae. F.1.

dies, Judgment "Day," 497,39: in die domini nostri; cf. 514,

7 et pas. F.40.

diluvium, the "flood," 406,8: cum post diluvium Noe plantas-
set vineam. F.1.

disciplina, ecclesiastical "discipline," 404,6: contumacia
superborum disciplina coercenda est; cf. 480,1. F.8.

discipulus, "disciple," 472,3: nusquam in scripturis sacris
legitur ipse salvator aut discipuli eius hoc egisse sive
docuisse; cf. 457,14 et pas. F.2.

divinitas, "divinity," 470,16: divinitas domini nostri Iesu
Christi; cf. 448,1 et pas. F.1.

divitiae, "riches," 425,29: sacris divitiis. F.5.

doctor, in the expression doctor gentium, "teacher of the
pagans," used of Saint Paul, 497,37: doctor gentium de
semetipso dicit ; cf. 407,19 et pas. F.4.¹

doctrina, "teaching" of the Christian doctrine, 478,14:
recordatio boni studii tui quod habes in doctrina gregis
tibi divinitus commissi; cf. 471,41 et pas. F.4.

dominus, a) the "Lord," 486,22: in Domino gloriatur; cf.
505,9 et pas.; F.13;

b) "lord," word of respect for those invested with spiri-
tual office, 471,12: electe domine et episcoporum carissime
(sc. Hemmoni episcopo); cf. 500,16 et pas. F.16.

domus, a) "church," 489,26: heretici non permittendi sunt
ingredi in domum Dei; F.21;

b) "church," figuratively, 400,18: ut luceas omnibus, qui
in domo Dei sunt; cf. 332,29. F.22.

¹For examples of any spiritual teacher cf. 396,39; 489,19 et pas. F.3.

electio, "election," 437,3: quisquis in maiore dignitate ex electione divina se positum agnoscat. F.1.

electus, one "elected" through predestination, 457,27: ut electi sui ambularent de virtute in virtutem; cf. 489,8 et pag. F.4.

exortatio, "exhortation," 441,35: nostram infirmitatem sacris orationibus et piis exortationibus releves. F.1.

famulus, "servant," 396,18: necessaria providere famulis Christi; this meaning frequently found in the Epistolae. F.2.

fidelis, "faithful" Christian, 457,37: ad quodam generationem fideles debeant cum propinquis sibi coniugio copulari; cf. 435,4 et pag. F.5.

fides, "faith," 481,29: fide recta; cf. 422,3 et pag. F.20.

filiolus, "son" in the faith, 381,23: qui hanc suos filiolos quasi quoddam signum discipulatus sui inter homines habere decrevit. F.2.

fillius, a) "son" in the faith, 491,32: nos vero non fuimus filii, antequam predestinati essemus cum ipso; cf. 488,5 et pag.; F.10;

b) "Son" of God, 473,12: de Filio aliqua disserui; cf. 448,45; F.38;

c) with hominis, of Christ, as the "Son" of Joseph, 437,6: filius hominis venturus est in gloria patris sui; cf. 472,29. F.38.

frater, a) "brother," used of one's fellow-neighbor, 415,11: fratri in se peccanti dimittere; F.20;

b) "brother" in Christ, 387,16: caritatem tuam, sancte frater, postulo; cf. 387,30 et pag. F.22.

gaudium, "joy," 421,11: ad aeternae beatitudinis gaudia per-

venire; cf. 425,9 et pas. F.7.

gloria, "glory," 437,6: filius hominis venturus est in gloria patris sui; cf. 501,28 et pas. F.5.

gratia, "grace," 514,35: ad aeternam beatitudinem sua gratia me pervenire concedat; cf. 489,39 et pas. F.37.

hereditas, "heavenly life," 394,19: hereditas in futura vita promittitur; cf. 409,16. F.5.

homo, "man" who is God-fearing, 427,37: homo Dei semper sit paratus ad omne opus bonum. F.31.

hostis, "devil," 391,17: antiquus hostis humanum genus deducit; cf. 462,3. F.7.

ignis, "fire" of hell, 467,7: superbi in ignem proicientur inferni; cf. 451,2. F.24.

iniquitas, "sin," 464,40: contra iniquitatem defendere aequitatem; cf. 413,18. F.11.

iniquus, "sinner," 490,21: iniquis pro malis eorum operibus iuste reddere. F.6.

iudex, "judge," of the Lord, 488,24: iustus iudex redditurus est unicuique secundum opera sua; cf. 401,7 et pas. F.13.

iudicium, the last "judgment," 488,23: non dicit apostolus iniquos in diem iudicii cruciandos predestinare; cf. 472,17 et pas. F.18.

iustitia, "perfection," 414,27: delentur peccata et appropinquat iustitia sempiterna; cf. 413,24 et pas. F.5.

iustus, a) the "Just" One, 436,17: qui pro impiis servis mortuus est, iustus pro iniustis; cf. 382,40; F.19;
b) one who is "righteous," 408,7: innocentia iusti; cf. 488,25. F.20.

lectio, "reading" from sacred literature, 506,12: lectiones

quae in defunctorum vigiliis leguntur; cf. 506,3 et pag.
F.6.

lex, "law," of the Old Testament, 480,9: in lege Dominus
tale crimen iudicio mortis puniendum esse decrevit. F.18.

liber, "book" of life, in the expression liber vitae, 389,
27: et ceteros patres quorum nomina sunt scripta in libro
vitae; cf. 469,12. F.19.

lumen, spiritual "light," 468,41: mentem meam lumine verita-
tis inlustret; cf. 400,17. F.19.

lupus, "wolf," of an enemy of the faith, 391,19: ut scirent
Christi oves, quomodo lupi ferocissimi et draconis saevis-
simi morsus evadere et praevisos cavere possent. F.4.

lux, "light," said of Christ, 386,34: tu es dux, lux, via;
cf. 505,40. F.18.

magister, Christ, the "Teacher," 437,38: in ipsius magistri
dictis; cf. 477,30. F.58.

manus, "hand," of baptism, ordination to office, etc., 435,
9: ut imponerent manus illis, qui a Philippo baptizaban-
tur; cf. 452,36 et pag. F.72.

mater, with ecclesia, "mother"-church, 497,31: revertatur
ad sanctam matrem ecclesiam. F.6.

membrum, "member" of the faith, 438,37: omnia membra corporis
Christi erunt in pace; cf. 396,12 et pag. F.5.

minister, "minister," 479,11: qualiter divini verbi ministri
fieri debeant; cf. 429,7 et pag. F.6.

ministerium, "ministry," 400,26: ab illo ministerii tui pa-
trocinium quaeris; cf. 437,12 et pag. F.4.

miraculum, "miracle," 459,19: miracula et signa quas facie-
bat Iesus; cf. 408,19 et pag. F.6.

mors, "death" of the soul, 462,4: mortis auctoribus quaeramus

infirmittatis nostrae remedium; cf. 421,9 et pas. F.9.

mundus, the pagan "world," 438,32: nec cupiditatibus mundi
operam damus; cf. 418,34 et pas. F.8.

natura, divine "nature," 500,5: cum enim personaliter alius
sit pater, alius filius, alius Spiritus sanctus, his tamen
unum est naturae nomen F.23.

offensa, "offense," 384,3: crucifixi regis offensam incur-
rens; cf. 412,30. F.6.

opus, "work," "deed," 488,28: unicuique reddet secundum
opera sua; cf. 499,3 et pas. F.14.

oraculum, "response," 413,20: prophetae exaudiri a Domino
citius meruerunt, angelicumque oraculum impetraverunt. F.6.

oratio, "prayer," 452,26: unde fructuosa pro eo non possit
esse oratio; cf. 466,26 et pas. F.10.

ordinatio, "ordination," 437,11: sed contentus sit officio
quod sibi divina ordinatio voluit conferre; cf. 434,30 et
pas. F.6.

ordo, clerical "order," 399,36: ut sicut in ordine consors,
ita et cooperator sis sanctorum apostolorum; cf. 434,24
et pas. F.26.

ovis, "sheep," of a Christian as one of the flock of faith-
ful, 391,19: ut scirent Christi oves, quomodo F.7.

paenitentia, "penitence," 451,33: in libellis quos de pae-
nitentia conscripserunt; cf. 449,32 et pas. F.2.

pastor, "shepherd," 386,34: tu es dux sacer, lux, via, pas-
tor, honor; cf. 442,24 et pas. F.5.

pater, a) God the "Father," 499,40: unus Deus Pater et Filius
et Spiritus sanctus; cf. 417,28 et pas.; F.19;
b) "father," word of respect for one of the higher clergy,
391,26: hoc obsecro, pater, ut ; cf. 386,29 et pas.

F.21.

pax, "peace," "harmony," 438,37: ita omnia membra corporis
Christi erunt in pace, expectantes supernam gloriam; cf.

404,30 et pas. F.16.

peccatum, "sin," 415,35: peccata ei indulgit; cf. 508,26

et pas. F.3.

pius, "pius" Christian, 488,22: de temptatione pios eripere.

F.11.

pontifex, a) "bishop," 445,11: ad Augustinum, gentis Anglorum
pontificem; cf. 431,26 et pas.; F.20;

b) "priest," of Christ, 381,11: opus ipsi vero ac summo
pontifici ad deferendum. F.19.

prex, "prayer," 413,13: ecce legislator pro populo peccatore
humiles praeces offerens. F.3.

praecursor, "forerunner," 414,21: praecursoris Domini vox.

F.5.

praedicatio, "preaching," 432,29: in praedicatione evangelii
Christi; cf. 391,12 et pas. F.4.

predicator, "preacher," 477,1: predicator plebis Dei; cf.

482,2 et pas. F.3.

providentia, "providence," 470,36: divina providentia. F.3.

quadragesima, "Lent," 490,12: in diebus quadragesimae; cf.

454,3 et pas. F.4.

redemptio, "redemption," 382,36: redemptionem assidue cogi-
temus; cf. 395,7 et pas. F.4.

redemptor, "redeemer," 382,36: redemptori nostro incessanter
gratias agamus; cf. 381,16. F.5.

regnum, spiritual "kingdom," 420,13: felix regna beata capis;

cf. 501,8 et pas. F.13.

religio, "religion," 435,44: una religio a christianis in

- toto orbe tenetur; cf. 427,37 et pas. F.13.
- requies, "rest" in heaven, 466,49: cum Christo requiem posideamus aeternam; cf. 430,11. F.5.
- rescriptum, pontifical "rescript," 457,35: quidam reprehendunt rescripta beati Gregorii. F.4.
- rex, "king," of the Lord, 417,35: rex omnium regum; cf. 414,34 et pas. F.4.
- ritus, "rite," 395,12: spiritalium sacrificiorum ritus; cf. 496,45. F.1.
- sacerdos, a) "priest," 449,27: habet sacerdos potestatem mitigare iudicium; cf. 451,23 et pas.; F.11;
b) with summus, of the Pope, 427,11: summus sacerdos Christi. F.9.
- sacerdotium, "priesthood," 509,7: illis qui ad sacerdotium ordinati sunt. F.6.
- sacrificium, "sacrifice," 395,11: tabernaculi constructio atque vasorum eius simul cum cultu et sacrificiis fieri iubentur. F.2.
- salus, "salvation," 481,34: pro salute mea et vita aeterna laboravi; cf. 460,3. F.15.
- sanctus, a) "saint," 505,26: in quibusdam sanctorum festivitibus; cf. 454,4; F.29;
b) "sincere" Christian, 425,28: ad sanctorum et pauperum Christi necessitatem; cf. 514,1. F.27.
- sapientia, "wisdom," 444,23: cuius mentem divina sapientia illustrans; cf. 423,7 et pas. F.7.
- soutum, "shield," figuratively, 398,30: scuto fidei suae munitum; cf. 424,3. F.5.
- sermo, "sermon," 478,28: de instruendis rudibus in fide Christi sermonem facere; cf. 391,16 et pas. F.10.

servitus, "worship," 464,11: idolorum servituti. F.3.
servus, "servant," 381,22: Christus qui pacem suam servis
suis reliquit; cf. 437,37 et pas. F.13.
spiritus, a) Holy "Spirit," 473,13: de conditore nostro,
Patre et Filio et Spiritu sancto; cf. 488,3 et pas.; F.13;
b) "spirit," of the devil and his agents, 461,38: quomodo
malignus spiritus deceperit Achab; F.15;
c) "spirit," "soul," 436,18: mortificatos quidem carne
vivificatos autem spiritu; cf. 514,7 et pas. F.18.
templum, "temple," "church," 386,35: tu templum dedicasti
martyris almi. F.13.
verbum, "word," "doctrine," 465,15: per predicationem verbi
Dei; cf. 502,21 et pas. F.36.
virtus, "virtue," 443,1: virtus, vita et salus perpetua; cf.
457,27 et pas. F.6.
vita, "life" in heaven, 489,40: in futura vita aeterna bea-
titudine remunerare; cf. 506,1 et pas. F.18.
unctio, "unction," "anointing," 452,36: unctione sacri cris-
matis. F.3.¹

Adjectives

caelestis, "heavenly," 492,22: caelestem patrem petere; cf.
395,8 et pas. F.2.
devotus, "devout," 399,35: devotus executor preceptorum al-
tissimi; cf. 425,26 et pas. F.5.
divinus, "divine," 409,13: nulla lex, sive divina seu etiam
humana; cf. 509,13 et pas. F.1.
domineus, "of the Lord," 465,36: dominicae passionis; cf.
492,22 et pas. F.5.

¹Pp. 80-89 treat of nouns.

fidelis, "faithful," 452,22: per fideles Christi doctores;

cf. 515,25 et pas. F.3.

immundus, "unclean," 460,13: datur potestas immundis spiritibus ut seducant illos. F.3.

infirmus, "weak" in spiritual knowledge, 486,23: ne forte infirmus auditor inde scandalum sumat unde debuit vitam aurire. F.10.

omnipotens, "omnipotent," 442,29: omnipotens Deus; cf. 396,5 et pas. F.1.

sanctus, a) with Spiritus, "Holy" Spirit, 498,45: Patrem et Filium et Spiritum sanctum; cf. 435,10 et pas.; F.13;

b) "holy," 426,8: libros quos sancta enumerat ecclesia; cf. 388,24; F.20;

c) used as a word of reverence for one of the higher clergy, 397,17: sanote frater; cf. 425,18 et pas. F.25.

sanus, "sound" in doctrine, 490,8: rectae fidei ac sanae professionis; cf. 499,24 et pas. F.6.

simplex, "sincere," 406,21: frater eius vir erat simplex; cf. 488,5 et pas. F.5.

sincerus, "sincere," 388,17: in conspectu Domini sincera caritate; cf. 425,18 et pas. F.6.

supernus, "celestial," 396,2: supernam maiestatem; cf. 383,7 et pas. F.3.

vetus, with lex, "Old" Testament, 464,41: sub lege vetere; cf. 455,19 et pas. F.10.

Verbs

abluo, "cleanse," 478,30: baptismate Christi abluere; cf. 454,30. F.6.

absolvo, "absolve," 466,28: a mortis vinculis absoluti; cf. 503,9. F.14.

- accipio, "receive," 435,10: quatinus acciperent Spiritum
sanctum; cf. 431,37. F.18.
- condempno, "condemn," 489,23: qui in errore perduraverit,
condempnabitur; cf. 407,36. F.1.
- confiteor, a) "confess" the faith, 419,25: ut credamus et
confiteamur geminam esse predestinationem; cf. 423,2;
489,1; F.4;
- b) "confess" sins, 463,17: qui confitentur et semetipsos
accusant. F.6.
- consecro, "consecrate," 433,40: sicut episcopi consecrati
sint; cf. 466,35; 514,22. F.8.
- credo, "believe," 490,25: ut credamus geminam esse praedesti-
nationem; cf. 437,11 et pas. F.5.
- creo, "create," 386,12: a quo (sc. Deo) omnis ratio creata
est. F.1.
- delinquo, "sin," 463,17: graviter deliquisse; cf. 508,22;
412,27; 449,35. F.2.
- doceo, "teach," 479,10: diligenter doceas atque cum disci-
plina erudias; cf. 437,11 et pas. F.2.
- impono, "lay on," 431,37: manus baptizatis imponere; cf.
435,9 et pas. F.21.
- libero, "free," 492,23: liberet nos a malo; cf. 492,26 et
pas. F.14.
- ministro, "serve," 437,17: grande praemium (sc. eum) bene
ministrantem sequitur; cf. 436,19. F.3.
- oporor, "labor" in the service of the Lord, 437,11: bene
operando cotidie in Deo proficiat; cf. 468,42 et pas. F.4.
- oro, "pray," 508,16: cum quis peccat, quis orabit pro eo?
Cf. 467,15 et pas. F.7.
- paeniteo, "repent," 508,22: speranda venia, si digne paeni-

teat; cf. 463,18; 465,2. F.3.

pecco, "sin," 490,19: dicit Deum non aliquem ad peccandum
compellere; cf. 415,12 et pag. F.8.

persequor, "persecute," 416,18: frustra nituntur qui iniquis
calumniis vos persecuntur. F.9.

praedico, "preach," 435,40: praedicabant verbum Dei; cf.
414,22 et pag. F.6.

purgo, "purge," 489,28: de purganda opinione heresis; cf.
468,40 et pag. F.10.

redimo, "redeem," 400,34: salvatoris, qui sanguine suo nos
redemit; cf. 415,31 et pag. F.11.

remitto, "remit," 431,10: remissis omnibus delictis; cf.
514,34 et pag. F.12.

resurgo, "rise" from the dead, 454,31: tertia die resurgens;
cf. 513,27 et pag. F.5.

servo, "serve," 501,24: cui (sc. Deo) bene servit amor. F.6.
tempto, "tempt," 415,26: temptatus, pro persecutoribus suis
exoravit. F.13.

timeo, "fear" in a reverential manner, 492,20: iustum iudi-
cem timeamus; cf. 481,23 et pag. F.11.

unguo, "anoint," 407,38: David unctus iam rex; cf. 409,3.
F.7.

Adverb

divinitus, "divinely," 499,37: omnis scriptura divinitus
inspirata; cf. 408,19; 478,14; 487,7. F.1.

Foreign Words and Derivatives

Foreign words and derivatives are listed merely to discover the range of their use in the Epistolae. Those given above as new words are not repeated here.

A. Greek

1. Nouns

a. Ecclesiastical

aeclesia, a) "church," figuratively, 442,20: qui in aeclesia Dei functus est; cf. 478,36 et pas.; F.3;

b) "church," literally, 472,8: in pulpito ecclesiae. F.4.
agiographa, 421,30: liber Hester, quem inter agiographa annumerant Ebrei. F.

agon, 421,8: in agone consistitis. F.2 (Plin. ep. and Suet. in non-eccl. sense).

althithronus, 398,30: fragilitatem meam orationibus apud althithronum adiuves; cf. 420,13. F.

anathema, 450,11: sacri canones ei anathema dicunt; cf. 452,14; 452,24. F.4.

angelus, 460,30: non dicuntur angeli animalium creatores; cf. 460,27 et pas. F.4.

apostolus, 505,14: iuxta Iacobi apostoli sententiam; cf. 484,28 et pas. F.3 and 6.

archidiaconus, 424,15: Gerolto archidiacono Hrabanus salutem (sc. optat). F.

archiepiscopus, 446,18: in Theodori archiepiscopi capitulis; cf. 513,2 et pas. F.

baptisma, 435,43: una fides, unum baptisma, una religio; cf.

453,2 et pas. F.3.

baptismus, 395,5: baptismi mysterium figuratur; cf. 452,34
et pas. F.4.

baptista, 451,9: Iohannes baptista; cf. 453,26. F.

blasphemia, 498,31: post blasphemiam, quam impudenti ore
protulit. F.1.

canon, 416,21: canon divinorum librorum; cf. 454,19 et pas.
F.6 and 8.

carisma, 385,23: de IIII carismatibus aeclesiae, id est
baptismo et chrismate F.

catechumenus, 478,29: catechumenos facere et baptismo
Christi ablueret. F.

cathedra, 432,33: Clemens in honorem cathedrae successerit.
F.10.

chorepiscopus, 507,9: cum chorepiscopo; cf. 432,37 et pas.
F.

chrisma, 433,41: cum chrismate sacro fideles consignare; cf.
385,33 et pas. F.2.

christianus, 458,32: gentiles et falsi christiani; cf. 487,
22 et pas. F.2.

Christus, 427,7: aeclesiae Christi debitum servitium exhi-
berem; cf. 487,23 et pas. F.3.

clericus, 386,6: haec omnia ad clericorum officium pertinent;
cf. 386,8; 433,17. F.2.

corona, 469,11: ad coronam pervenias sempiternam; cf. 442,
25. F.4. The word is Classical.

daemon, 460,12: per daemonum fallaciam. F.4. The Greek
form is found in Cicero.

daemonium, 460,6: omnis inquisitio et omnis curatio quae ab
ipsis daemone in idolorum cultura expetitur. F.5. The

word is found in Cicero.

decalogus, 404,35: Dominus decalogum legis populo suo tenendum edidit. F.

diabolus, 447,16: diaboli per instigationem; cf. 447,35 et pag. F.1.

diaconus, 433,14: ut gratiam sacre communionis post presbiteros accipiant diaconi; cf. 435,12 et pag. F.1.

docma, 404,21: illic repperies divinae docmata legis; cf. 499,32 et pag. F.2. The word is found in Cicero.

draco, 436,34: proiectus in inferni tartarum draco perfidus. F.15 (Cic.; Sen. f.; Plin. n.h.; Suet.).

ecclesiasticus, 384,12: apud ecclesiasticos multi inveniuntur F.3.

elemosina, 462,6: properemus per orationes sacras, ieiunia et elemosinas; cf. 449,26 et pag. F.

episcopatus, 514,17: in episcopatum ecclesiae constitutus sum. F.1.

episcopus, 433,12: ita ut diaconi absque episcopo baptizare non presumant. F.3. The Greek form is found in Cicero.

evangelista, 390,4: ubi evangelista sermones Domini consummatus esse referebat; the word is frequently found in the Epistolas. F.1 and 2.

evangelium, 432,29: in praedicatione evangelii Christi; cf. 414,19 et pag. F.2 and 3. The Greek form is found in Cicero.

heresis, 489,26: heretici non permittendi sunt ingredi in domum Dei in heresi permanentes; cf. 489,2 et pag. F.3 (Cic.).

hereticus, 490,38: vestro iudicio magis eligo corrigi quam heretici; cf. 489,26 et pag. F.2.

homilia, 506,2: primam pertem homiliarum mihi scribere iussistis; cf. 443,36. F.

idolum, 464,11: avaritia quae idolorum servituti comparatur; cf. 460,6. F.2 (Cic.; Plin. ep.; Tert.; Vulg.).

iponosticon, "warning," 499,20: in ea epistola ubi etiam iponosticon sancti Augustini inserui. F.

martyr, 446,32: beatus Bonifatius martyr; cf. 386,36 et pas. F.1.

martyrium, 503,3: cuiusque sancti obitum sive martyrium. F.1.

mysterium, 486,42: cuius figurae mysterium beatus Gregorius exponit; this word repeatedly found in the Epistolae.

F.5 (Cic.; Nep.; Auson.; Ambr.; Vulg.; Aug.).

moechia, 450,17: omnis moechia interdicitur. F.

monachus, 488,7: kartula Batramni monachi; cf. 496,45 et pas. F.1.

monasterium, 465,25: in cellula monasterii; cf. 479,22 et pas. F.

parabola, 413,23: ipsa veritas in parabola evangelica publicanum phariseo pretulit; cf. 486,27. F.3 (Sen. f.; Quint.; Tert.; Vulg.; Aug.).

parrochia, 490,14: in vestra parrochia (i.e. Hinomari archiepiscopi); cf. 433,31. F.3 and 4.

patriarcha, 507,40: duae res a patriarcha propositae sunt; cf. 507,35. F.2.

poena, 490,27: Deus reprobos ducat ad poenam. F.3 (Ter.; Cic.; Ov.; Curt. et al.).

presbiter, 433,14: aut episcopo eis aut presbitero porrigente; cf. 432,31 et pas. F.2.

propheta, 467,35: haec causa quod hic propheta brevioris expositionem haberet; cf. 459,17; 456,15 et pas. F.7,9,11.

psalmista, 413,15: rex atque psalmista profitetur se agnovisse peccatum suum; cf. 460,8 et pas. F.1.

psalmodia, 452,7: missas cantare aut psalmodias. F.

psalmus, 406,34: in psalmo scriptum est. F.3.

pythonissa, 460,36: scriptura narret pythonissam Samuelem suscitasse. F. (Not. Tir.; Vulg.; Philastr.).

scamma, 414,35: in hoc scammate belli et valle lacrimarum. F.2.

scandalum, 430,29: propter pollutionem matris eorum scandalum aliquod oriatur; cf. 486,24 et pas. F.3.

scisma, 434,44: ut dissensio et scismata in ecclesia Christi non fierent; cf. 431,34. F.1.

sinodus, 469,27: in capitulis sinodi orientalium patrum; cf. 465,3 et pas. F.2.

subdiaconus, 433,17: diaconis honor exhibeatur ab obsequentibus, id est subdiaconis. F.

synagoga, 455,35: scriptum est quod ipse in synagoga surrexerit; cf. 466,43. F.2.

tartarus, 436,33: proiectus in inferni tartarum. F.2 (Lucr.; Virg.; Ov.; Manil.; Sen. f.; Stat.; Vulg.).

zelus, 424,3: fidei scuto atque framea divini zeli tuos protege; cf. 488,3. F.2 (Hyg.; Cypr.; Auson.; Hier. et al.).¹

b. Non-Ecclesiastical

allegoria, 470,7: historiae et allegoriae inveniret manifestationem; cf. 456,19 et pas. F. (Quint.; Tert.; Arnob.; Isid.).

character, 384,14: gemino stili caractere. F.4 (Cic.; Varro; Colum.; Pallad.; Serv.; Isid.)

¹Add prophetissa, 466,29: canticum Annae prophetissae. F.1.

- cartula, 448,26: quaedam capitula in cartula scripta; cf.
 488,7. F. (Cic.; Fronto; Gaius; Prudent.; Cod. Theod.).
- catalogus, 435,13: in catalogo VII levitarum; cf. 398,5;
 434,25. F.1 (Anson.; Hier.; Macr.).
- cathedra, 505,5: cathedra tenet (sc. me) meditantem aut do-
 centem. F.1 (Hor.; Prop.; Plin. n.h.; Iuv.; Plin. ep.;
 Tert.; Vulg.).
- dialogus, 387,26: composui quendam dialogum. F. (Cic.;
 Quint.; Isid.).
- didragma, 417,36: didragma ab eo expetebant. F. (Tert.;
 Hier.; Vulg.; Sedul.).
- ebdomas, 468,26: usque ad expletionem LXX ebdomadarum; cf.
 468,27. F.1 (Cic.; Varro ap. Gell.; Ambr.; Vulg.).
- enigma, 428,4: loca difficilia et diversis enigmatibus valde
 obscura. F.2 (Cic.; Virg.; Plin. n.h.; Quint.; Iuv.).
- ethimologia, 471,8: de verborum ethimologiis. F. (Cic.;
 Quint.; Cassiod.).
- eunuchus, 435,30: Philippus baptizavit eunuchum. F.1 (Cic.;
 Mart.; Iuv.; Firm. Mat.; Ammian.; Vulg.).
- genealogia, 447,1: genealogiae seriem retexens. F. (Vulg.;
 Jordan.).
- heremus, 398,6: per rubrum mare atque heremum vastissimam.
 F.2 (Tert.; Hier.; Vulg.; Sulp. Sev.).
- historia, 423,2: historia regum cum spiritali sensu explana-
 ta. F.1 (Plaut.; Cic.; Hor.; Ov.; Iust.).
- historicus, 424,31: de historici traditione. F.4 (Cic.).
- lampas, "lamp," figuratively, 401,26: cum lampadibus bonorum
 operum lucentibus. F. The word dates back as far as
 Terence, but the meaning is new.
- machina, 394,16: de machina corporalis mundi. F.6 (Plaut.;

Lucr.; Cic.; Vitruv.; Ascon.; Plin. n.h.).

magus, 460,24: magi leguntur similia fecisse Moysi; cf. 460,

27. F.2 (Cic.; Vitruv.; Vulg.).

malagma, 487,14: insipiens medicus est qui malagma suum ita
format F. (Cels.; Plin. n.h.; Rufin.).

metaplasmus, 383,35: potestas non minima datur per metaplas-
mos. F. (Quint.; Mart. Cap.; Grammat.).

metricus, 383,34: metricis omnibus potestas datur per meta-
plasmos. F.4 (Quint.; Gell.; Mar. Victor.).

metrum, 383,34: qui metri genus et pedum regulam servant.

F.1 (Colum.; Mart.; Quint.; Gell.).

microcosmus, 394,16: microcosmi spiritalam exquire intelle-
gentiam. F., Glossarium (Isid.).

musica, 444,7: cantu musicam sonare. F.1 (Cic.; Plin. n.h.;
Quint.; Fronto; Auson.; Vulg.; Mart. Cap.).

myrra, 420,7: ramos qui foliis myrram, balsam rore dabunt.

F.1 (Cat.; Ov.; Plin. n.h.; Mart. Cap.).

nectar, 420,5: flores qui mixtim spirant nectar odoriferum.

F.3 (Lucr.; Cic.; Virg.; Ov.; Mart.; Prudent.).

obelus, 422,7: caetera obelo prenotata; cf. 467,33. F.

(Auson.; Hier.; Isid.).

omonima, 421,12: accipite ergo Iudith omonimam vestram.

F. (Quint.; Charis.).

pelagus, 396,2: me in presentis pelagi tempestate sua gratia
gubernet. F.5 (Cic.; Varro; Auct. b. Hisp.; Virg.; Val.

Max.; Plin. n.h.; Itiner. Alex.).

petra, 395,8: manna de caelis et potus de petra egenti populo
dantur. F.6 (Plaut. fragm.; Sen. f.; Petron.; Plin. n.h.;
Vulg.; Isid.).

philosophus, 473,23: de philosophis et magis atque falsis

- diis. F.1 (Cic.; Varro ap. Non.; Plin. n.h.).
- pictatium, 479,23: portans in pictatio quasdam questiunculas conscriptas; cf. 489,4. F.2 (Plaut.; Cels.; Petron.; Aug.).
- poeta, 505,2: iuxta illud gentilis poetas. F.2 (Plaut.; Cic.; Hor.; Quint.).
- polus, 503,11: aeternam vitam det tibi in arce poli; cf. 469,19; 501,8; 501,30. F.3 (Virg.; Hor.; Ov.; Plin. n.h.; Val. Flac.; Ammian.).
- prologus, 427,17: in prologo; cf. 390,34 et pas. F.1 (Ter.; Suet.; Spart.; Rufin.).
- scedula, 506,36: hec scedula utrorumque ordines in se continet; cf. 391,22. F. (Hier.).
- scema, 383,35: per scemata atque tropoa. F.6 (Plaut.; Lucil. ap. Non.; Cic.; Sen. contr.; Mart.; Quint. et al.).
- sceptrum, 501,11: ruunt decus et sceptrum. F.4 (Cic.; Virg.; Ov.; Mart.; Suet.; Vulg.).
- simphonia, 415,37: chorum et simphoniam cum eo laetabundus caelebravit. F.3 (Cic.; Hor.; Cels.; Plin. n.h.; Hier.).
- stilus, 384,14: gemino stili caractere; cf. 384,18 et pas. F.6 (Ter.; Cic.; Hor.; Plin. ep.; Sil. Ital.; Suet.).
- stola, 415,35: stolam primam illi reddidit. F.7. (Cic.; Hor.; Ov.; Plin. n.h. et al.).
- stomachus, 513,23: hoc quod stomacho digeritur. F.3 (Lucr.; Cic.; Hor.; Cels.; Plin. n.h.).
- syllaba, 383,27: syllaba us finalis dictionis. F.1 (Cic.; Ov.; Mart.; Boeth.).
- synalypa, 383,30: feci synalypam in scriptu in oportunis locis. F.1 (Quint.; Charis.; Diomed.).
- talentum, 394,25: pro expenso talento lucri mercedem accipi-

amus. F.6 (Plaut.; Cic.; Virg.; Plin. n.h.; Vulg.; Prisc.).

thimiam, 395,12: ibi spiritalis unctionis et thimiamatis odoramenta conficiuntur. F.1 (Cels.; Vulg.).

tirannis, 407,31: in actibus Nebroth, qui primus tyrannidem exercuit. F.1 (Cic.).

tyrannus, 464,39: magna distantia est inter legitimum principem et seditiosum tyrannum; cf. 408,9 et pas. F.2 (Cic.; Nep.; Virg.; Lucan et al.).

tropus, 383,35: per scemata atque tropos; cf. 424,20. F.1 (Cic.; Quint.; Boeth.; Venant. Fort.).

turba, 459,18: turba fidelium; cf. 451,19. F.6 (Caes.; Cic.; Sall. et al.).

typus, 421,19: universam aeccliam quam ipsae type praeferebant; cf. 400,33. F.4 (Cic.; Hyg.; Plin. n.h.; Ambr.; Vulg.; Cael. Aurel.).

2. Adjectives

a. Ecclesiastical

aecclasticus, 386,5: in doctrina aecclastica; cf. 386,14 et pas. F.1.

angelicus, 436,33: de sublimitate angelica proiectus; cf. 454,31 et pas. F.3.

apostolicus, 434,36: in apostolica doctrina; cf. 514,19 et pas. F.1 and 3.

canonicus, 453,2: canonica disciplina; cf. 449,17 et pas. F.5 (Vitruv.; Plin. n.h.; Gell.; Aug.; Cod. Theod.).

catholicus, 386,1: de fide catholica; cf. 478,17 et pas. F.2 (Plin. n.h.; Tert.; Prudent.; Prisc.; Aug.).

christianus, 434,46: pax christiana; cf. 427,37 et pas. F.1 (Tac.; Vulg.; Cod. Theod. et al.).

clericalis, 514,23: a sacerdotali atque clericali officio
removisse. F.

daemoniacus, 455,28: incantationibus daemoniacis homines
fallere; cf. 461,8. F.1.

episcopalis, 433,42: consecrationem episcopalem habere. F.

evangelicus, 419,27: omni fideli sufficit ad salutem evange-
lica auctoritas; this word repeatedly found in the Episto-
lae. F.

hereticus, 499,31: novitatis presumptio mater est hereticae
pravitatis. F.1.

magus, 460,27: nec magi nec angeli magi. F.1 (Ov.; Sen. f.).

misticus, 469,4: revelationes mysticas; cf. 442,10 et pas.
F.3 (Virg.; Tib.; Mart.; Lamprid.; Rufin.).

orthodoxus, 437,33: merito orthodoxe doctrinae; cf. 426,9
et pas. F.

propheticus, 461,37: prophetica testimonia; cf. 477,13 et
pas. F.

sinodalis, 412,17: sinodali decreto; cf. 463,34. F.1.

b. Non-Ecclesiastical

historicus, 456,32: bona est historica et moralis intelligen-
tia. F.1 (Cic.; Ov.; Auson.).

magicus, 455,29: de magicæ artis argumentis. F.1 (Virg.;
Tib.; Prop.; Colum.; Lucan; Plin. n.h.; Tac.).

pythonicus, 460,37: pythonica divinatio. F. (Tert.; Vulg.).

rethoricus, 470,8: oratione rethorica. F.1 (Cic.; Quint.).

typicus, 395,6: typici agni immolatio; cf. 466,33. F.1
(Iren. Lat.; Hilary; Cael. Aurel.; et al.).

3. Verbs

baptizo, 435,10: a Philippo baptizabantur; cf. 435,30 et
pas. F.2.

blasphemo, 434,7: blasphemare et derogare Spiritus sancti
potentiae. F.3.

dogmatizo, 481,28: nomine Gotescalcum, qui dogmatizet. F.1.

evangelizo, 435,31: evangelizabat civitatibus cunctis. F.3.

guberno, 396,2: deprecans supernam maiestatem ut me guber-
net. F.3 (Enn. ap. Isid.; Plaut.; Cic.; Mart.; Paulus
Petr.).

psallo, 466,8: illam (sc. editionem) iuxta quam Romana
psallit ecclesia; cf. 465,27. F.3 and 6 (Cic.; Hor.;
Gell.; Spart.; Hier.; Vulg.; Aug.).

rebaptizo, 453,39: qui ab hereticis baptizati sunt, non
rebaptizentur. F.

scandalizo, 432,3: multi scandalizantur. F.1.

4. Adverbs

catholice, 383,4: catholice et recte disputatum; cf. 499,
25; 499,38. F.3.

historialiter, 456,38: haec historialiter facta esse credenda
sunt et tamen in mysteriis veneranda; cf. 399,18 et pas.
F.

mystice, 397,35: ibi numerus filiorum Israhel mystice dis-
scribitur; cf. 456,39. F.

typice, 401,2: Iesum Nave, qui gestis Iesum Christum typice
prefiguravit. F.

B. Semitic

1. Nouns

abbas, 387,1: abbas meus vesterque fidelis amicus; cf. 513,
28 et pas. F.2.

amen, 462,12: beatitudinem possidere sempiternam. Amen;
cf. 425,10 et pas. F.1.

gehenna, 436,36: poenas gehennae luemus aeternas; cf. 451,2.

F.

levita, 398,1: levitarum in ministerio Dei distributio. F.2.

manna, 395,7: manna de caelis et potus dantur. F.1.

pascha, 505,10: a nativitate Domini usque in pascha; cf.

466,33 et pas. F.1.

Pharao, 493,7: Paulus, cum de Pharaone mentionem habuisset;

cf. 493,3 et pas. F.

pharisaeus, 436,23: nihil veritus pharisaeorum reprehensionem; cf. 411,4 et pas. F.

sabbatum, 466,39: sabbato quoque bene et congrue canticum

Deuteronomii canendum constitutum est. F.1 (Hor.; Ov.;

Sen. f.; Petron.; Hier.; Aug.).

torach, 396,16: libros Mosaice legis quos Hebrei torach

appellant. F. (Isid.).

2. Adjectives

leviticus, 381,17: summo pontifici per leviticum ministerium

ad deferendum; cf. 396,24 et pas. F.2 and 3.

paschalis, 488,12: post peractam festivitatem paschalem;

cf. 490,13. F.1.

C. Germanic

framea, 424,3: framea divini zeli tuos protege. F.2 (Tac.;

Gell.; Vulg.; Aug.; Isid.).

D. Spanish

minium, 390,14: sequens capitulorum ordo, qui minio sparsim

in volumine conscriptus est. F.1 (Virg.; Tib.; Prop.;

Vitruv.; Ov.; Cels. et al.).

E. Macedonian

grabattus, 501,31: decumbens eger grabatto. F.1 (Cic.;

Cat.; Virg.; Sen. f.; Petron.; Mart.; Vulg.).

